

EIGENAARSCHAP IN DE KRING

Michiel Heeren

OJS de Bieshaar

Opleidingsgroep HetKan: Breda 22-24

Hoogland

”

**"De kring is de zichtbare vorm van de
gemeenschap van ons leven en ons werk,
de plaats waar de kinderen niet alleen
voor ons, maar ook voor elkaar, voor
allen zichtbaar zijn."**

Peter Petersen (1884-1952)

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	3
VOORWOORD.....	5
SAMENVATTING	6
PROBLEEMOMSCHRIJVING	7
BEGINSITUATIE	8
LITERATUUR.....	9
Geschiedenis van de kring.....	9
20 basisprincipes	11
Kernkwaliteiten	12
Jenaplanessenties.....	13
Het doel van gesprekken in de kring:.....	14
Kringtypen en verschillende soorten vragen	15
Verschillende soorten kringen:	16
Voorwaarde, regels voor een goede kring.	17
‘Regels in de kring’ door Ad Boes (Gesprekken in de kring)	18
Taken van de gespreksleider	19
Problemen in de kring	21
De gesprekken lopen niet zoals het moet.....	22
Eigenaarschap aan de hand van vergaderkringen:	23
Klassenvergadering:	23
Burgerschap door klassenvergaderingen:.....	23
Eigenaarschap geldt in Klassenvergadering:	24
Klasse!box : Effectiever vergaderen.....	25
Pestgedrag bespreken in de vergaderkring.	25
Verschillende rollen in een klassenvergadering:	26
Vergaderpunten inleveren:	26
Klasse!box : Korte uitleg.....	26
Formulier Samen Spreken (Eerste keer ingevuld -januari 2024)	27
ACTIEPLAN / INTERVENTIES	29
VERSLAG RESULTATEN CYLUS 1	30
Resultaten observatie kringgesprek:.....	32
Resultaten bespreken met mijn groep:.....	33
Beschrijving bijstellen interventie	35
Notule Klassenvergadering aanpakken:.....	36

VERSLAG RESULTATEN CYLUS 2	36
Kaartjes klassenvergadering introduceren:	36
Punten klassenvergadering:	37
Conclusiegesprek met mijn groep:.....	38
Formulier Samen Spreken (Tweede keer ingevuld -april 2024).....	39
CONSEQUENTIES	41
AANBEVELINGEN	42
EVALUATIE EN REFLECTIE	43
BIJLAGE	44
Bijlage 1: Beurten bijhouden kring.....	45
Bijlage 2: Dit zijn onze manieren (Bonte Spechten)	46
Bijlage 3: Hulpkaartjes klassenvergadering.....	47
Bijlage 4: Hulpkaartjes klassenvergadering.....	48
Bijlage 5: Nieuwe Notulen Klassenvergadering de Bonte Spechten (OJS de Bieshaar)	49
LITERATUURLIJST	50

VOORWOORD

Wat leuk dat jullie hebben besloten om mijn meesterstuk te gaan lezen. Zelf ben ik werkzaam op een kleine jenaplanschool in Hoogland in het midden van het land. Er zitten 21 kinderen dit jaar in de groep. Door verschillende omstandigheden zijn de stamgroepleiders bijna allemaal niet langer dan 3 jaar werkzaam op deze school. Dit is ook pas mijn vierde jaar op deze jenaplanschool.

Ik ben hier gestart in de bovenbouw, en na een jaar hebben we al besloten om 3-jarige stamgroepen te maken. Dat was zeker voor mezelf even wennen. De kring werd in het begin ook gebruikt, maar al vanaf het begin miste ik daar iets in.

Ik kom zelf van jaren Daltonscholen, dus het samen met de kinderen doen was niet nieuw voor mij. Eigenaarschap was zelfs één van de peilers van het Daltononderwijs.

Wat voor mij wel nieuw was was het gebruik van de kring. Wel weet ik nog dat de eerste keren ik onder de indruk was van een klassenvergadering. Dat had ik nog nooit gedaan op mijn oude Daltonschool. Maar toch was er iets bij mij van binnen aan het knagen. Door veel literatuur te gaan lezen viel bij mij ineens het spreekwoordelijke kwartje.

Ik wil graag Hilde Paulsen van HetKan! ook bedanken voor al haar tijd, inzet en nieuwe inzichten die ze me weer heeft gegeven om dit meesterstuk tot een goed einde te brengen. Als ik weer vastzat of even niet precies wist wat de volgende stap was kon Hilde mij altijd weer een stuk verder helpen. Dan ging ik daarna weer enthousiast aan het werk !

Ook de Bonte Spechten-kinderen wil ik bedanken voor de eerlijke gesprekken en mooie inbreng die ze hebben gehad tijdens het doen van dit onderzoek!

SAMENVATTING

‘Gaan we nou alweer in de kring zitten en dan alleen maar luisteren?’ Dat was de zin die mij prikkelde. Tijdens een gewone kring merkte ik dat mijn klas kring-moe was. De regels waren onduidelijk en kinderen hadden inderdaad weinig inbreng in mijn kring. Daardoor lieten ze vaak vervelend gedrag zien in mijn kring. Daar moest verandering in komen!

Door veel verschillende literatuur te lezen kwam ik erachter dat de ‘regels’ van mijn kring vaak onduidelijk waren. Dus voordat ik wat kon gaan doen moest ik eerst de regels duidelijk krijgen met behulp van de kinderen. Het moesten natuurlijk onze manieren worden. Daar ben ik met Cyclus 1 vooral mee bezig geweest. De afspraken in een kring duidelijk maken aan de hand van een beurtenschema, een poster voor de hele groep met daarin onze manieren. Aan de hand van het beurtenschema heb ik de sfeer in mijn klas kunnen veranderen. De resultaten kun je lezen in dit meesterstuk verder op.

In Cyclus 2 ben ik vooral bezig geweest om een eerste stap te maken om kinderen meer eigenaar te laten worden van de kring. We hebben de verschillende rollen besproken van onze klassenvergaderingen. Aan de hand van de literatuur zijn er ook andere rollen bijgekomen. Kinderen gaven aan dat ze dat fijn vonden. Ook heb ik met mijn klas gekeken naar onze notulen van de vergaderingen. Daar miste nog wat punten en ook deze heb ik samen met de klas besproken. Tenslotte ook een evaluatiegesprek met mijn klas gehad en daarin was duidelijk dat ik zelfs na dit onderzoek nog niet klaar ben. Ook de volgende plannen kun je hier verder gaan lezen.

Ik hoop dat iedereen die moeite heeft met de kring goed neer te zetten dit meesterstuk met veel plezier gaat lezen en daarbij misschien een tip eruit haalt waar ze weer verder mee kunnen. Het zijn kleine stapjes en ze lijken misschien niet zo veel uit te maken, maar ik heb gemerkt dat zelfs een kleine stap in de goede richting je echt weer verder kan helpen!

PROBLEEMOMSCHRIJVING

Het begon bij mij te kriebelen nadat ik een paar keer de vergaderkring had gezien op mijn eigen school. Ik merkte zelf op dat we niet echt de diepte ingingen. Vaak werden er door de kinderen ja en nee vragen gesteld. De kring kwam niet helemaal van de grond. Ik wist niet helemaal hoe ik dit zelf wel wilde hebben, maar er zat nog wel wat mogelijkheden in.

Mijn idee voor het schrijven van dit meesterwerk begon toen ik een keer een kijkje mocht nemen op een andere jenaplanschool. Ik ging naar een school in Utrecht en daar zag ik hoe kinderen zelf de verantwoordelijkheid namen in de kring. Daar werd zelf een hele geschiedenis-presentatie gehouden door de kinderen zelf. Alle kinderen waren actief betrokken want ze hadden een schriftje waar ze notities konden maken. Nadat ik dat heb gezien besloot ik om meer eigenaarschap te willen krijgen in mijn eigen stamgroep. Ik wilde dit vooral inzetten tijdens de kringgespreken. Maar hoe begin je daaraan? Eigenaarschap is ook een van de nieuwe pijlers van het Daltononderwijs, dus ik had er wel wat ervaring mee, maar dit tijdens de kringmomenten was nieuw voor mij.

Ik heb een groep die moeite heeft met het goed luisteren naar elkaar in de kring. De eerste stap die ik dus moest gaan nemen was zorgen voor een goede onderzoeksvraag. Mijn onderzoeksvraag werd, na wat nadenken dus:

Hoe kan ik het eigenaarschap van mijn kinderen vergroten in de kring?

Om deze vraag goed te kunnen oplossen moest ik dus eerst mijn klas gaan scoren. Van daaruit moest ik gaan kijken waar mijn aandacht kwam te liggen. Als ik ga kijken wat ik graag wil gaan bereiken lijkt het me mooi om een kring te krijgen waarbij kinderen zonder vingers elkaar een beurt geven en waar elke inbreng ook over het onderwerp gaat. Daarnaast zal ik graag willen dat bij de verschillende thema's kinderen een cursus in de kring geven over wat ze geleerd hebben. De andere kinderen luisteren daarnaar en stellen gerichte vragen. Maar voordat ik dat heb bereikt moet ik nog een hoop gaan doen!

BEGINSITUATIE

In het boek 'Jenaplan, school waar je leert samenleven' van Velthausz en Winters (2014) staan verschillende thema's in het stukje Jenaplan worden. Nummer 3 (blz. 103) daarvan gaat over samen spreken. In het boek staat het volgende wat ik interessant vond:

'Een Jenaplanschool is een school waar kinderen een duidelijke stem hebben. De kring is de plek waar stamgroepleiders en kinderen elkaar ontmoeten. In de kring wordt gesproken, maar ook vooral naar elkaar geluisterd. Om goede gesprekken te krijgen moet er dus een goede veiligheid heersen. Ieders inbreng moet worden gewaardeerd. Langzamerhand kunnen kinderen ook de rol van de stamgroepleider overnemen als ze ouder worden.'

Ik vind dat dat een mooie stap kan zijn in mijn groep om dit te laten gebeuren. Vandaar ook het onderzoek wat ik hieronder heb beschreven.

Ik werk zelf op een Jenaplanschool in Hoogland. Ik heb daar een groep 6/7/8. In mijn groep 6 en groep 8 zitten allebei 8 kinderen. Terwijl mijn groep 7 maar een kleine groep is van 5 kinderen. De groep van mij is van drie bovenbouwgroepen naar twee bovenbouwgroepen gegaan. Daardoor zitten er soms ook kinderen bij elkaar die je liever had willen splitsen, maar wat niet kon omdat broertje of zusje al in de andere groep zat. Het is een gezellige groep die bij de vaste stamgroepleider ander gedrag vertoont dan dat er iemand anders een dag voorstaat. Zelf werk ik vier en halve dag per week, wat wil zeggen dat ik 1 keer in de twee weken vrij ben. In onze school is het de bedoeling dat je vaak met elkaar in de kring gaat zitten. Dus mijn kinderen kenden het principe van een kring al. Ik merk dat de veiligheid in mijn eigen groep soms nog wel een aandachtspunt kan zijn. Ik vind persoonlijk dat iedereen wel mag zeggen wat hij of zij wil, maar het echt goed met aandacht naar elkaar leren luisteren is nog een aandachtspunt.

Daar wil ik graag op ingaan en proberen om kinderen meer de rol van gespreksleider te laten worden. Ik merk namelijk dat als we bijvoorbeeld een klassenvergadering hebben kinderen elkaar sneller corrigeren op gewenst gedrag. Maar voor ik daarmee kon beginnen moest ik eerst uit zien te vinden waar we precies stonden.

Hieronder heb ik de Goed-Beter-Best ingevuld zoals het in het begin van mijn groep was. Ik heb een 5 schaal gebruikt. 0 = helemaal niet, 5 = helemaal wel. Daardoor hoopte ik een goed beeld te krijgen waar ik precies op moet gaan inzetten. Al doende kwam ik erachter dat wij als school al best veel dingen aan het doen zijn, maar ook zeker punten waar we ons nog extra op kunnen gaan

LITERATUUR

Geschiedenis van de kring

Deze informatie heb ik gevonden in het boek van Ad Boes (Gesprekken in de kring) Het blijkt dat in de boekjes van voor 1965 over mondeling taalgebruik de kring nog niet voor komt. De onderwijzer gaf vaak hoofdelijk onderwijs. Hij legde uit, overhoorde en corrigeerde alleen maar. Kinderen van alle leeftijden zat bij elkaar in een te grote groep waardoor alleen maar klassikaal onderwijs mogelijk was. Men had ook het idee dat kinderen toch niks van elkaar konden leren. Kinderen hadden niks te vertellen en het gehoorzamen van je leerkrachten was het meest belangrijkste.

In de kring zitten deed je ook niet vanwege wat men dacht over de relatie tussen de kinderen en volwassenen. De laatste zat of stond op een podium en alle kinderen keken naar hem. Als ze in de kring gingen zitten dan zal hij zijn autoriteit opgeven. Een kind had gewoon niks te vertellen in die tijd. Praten deed je maar buiten de les, maar absoluut niet op school.

Na het jaar 1965 zie je dat vooral Jenaplanscholen zich gingen ontwikkelen met kringgesprekken. Het is natuurlijk niet voor niks dat bij de basisactiviteiten van Peter Petersen ook gesprek erbij staat. Hij introduceerde de kring als een 'centraal element van zijn pedagogische visie, waarin leerlingen en leraren samenkwamen in een gelijkwaardige, inclusieve ruimte om te leren, te delen en te groeien' (Der kleine Jenaplan, 1927)

Wat Peter Petersen vooral opvalt is dat de verhoudingen tussen volwassenen en kinderen zijn veranderd. Waar vroeger volwassenen alleen nog maar bezig waren met het doceren van leerstof, worden in deze tijd ook steeds vaker momenten gecreëerd voor het uitwisselen van kennis, ervaringen en opvattingen in het Jenaplanonderwijs.

Uit de ritmische weekplannen die zijn gevonden in Jena wordt duidelijk dat het voeren van gesprekken in een kring een vaste plaats had. Op de maandagen worden in onder- en bovenbouw standaard begonnen met gesprek en viering. Gesprekken zijn er omdat die ook echt wat toevoegen aan het onderwijs. Ook kinderen kunnen juist iets van elkaar leren. Iets wat in de die tijd echt een nieuwe manier van kijken naar de kring is.

Suus Freudenthal formuleerde voor het Jenaplanonderwijs van deze tijd (jaren 70) een achttal uitgangspunten: Alle acht hebben een relatie met wat in de kring dient plaats te vinden. De belangrijkste voor mij zijn:

- Dialoog: In de kring hebben de gesprekspartners een gelijkwaardige plaats en zijn op elkaar gericht in de wetenschap dat je van elkaar kunt leren en de ander nodig hebt.
- Authenticiteit: In een gesprek kun je op en eerlijk op elkaar reageren en in volle vrijheid zeggen wat je op je hart hebt.
- Opvoeden tot kritisch denken: Wat anderen naar voren brengen, nodigt uit tot het stellen van vragen en innemen van eigen standpunt.

Voor mij nog steeds belangrijke pijlers als ik met de kinderen in een kring zit. Kritisch naar elkaar luisteren en de juiste vragen stellen is iets wat in mijn kring nog dagelijks gebeurt. Ook op elkaar kunnen reageren is daarbij erg belangrijk. Ik merk dat in mijn klas dit soms lastig kan zijn. Veel kinderen willen graag veel aan het woord zijn, zonder daarbij echt goed te luisteren.

In het kleuter- en lager onderwijs van tot 1985 wordt dan gebruik gemaakt van de kring. Ook reguliere scholen maken hier langzaam meer gebruik van, ook al blijkt dat dit echt van het onderwijsconcept van Jenaplan komt.

De opstelling van een kring betekent samenzijn en zijn goed voor het voeren van een gesprek. Kinderen worden verwelkomd in de kring en er wordt samen gezongen.

Na 1985 verandert de situatie in het basisonderwijs ingrijpend. Dit komt omdat scholen meer hun onderwijskundige keuzen moet verantwoorden. De drempel tussen kleuter en lager onderwijs is daarmee verdwenen. Ook het lager onderwijs begint daardoor vaker in de kring dan daarvoor. Kinderen vertellen wat ze kwijt willen. Vaak begint deze kring met de vraag 'wie heeft er wat te vertellen?' Niet alle kinderen hebben daardoor een inbreng in deze kring. 'Wanneer het tijd is, is de kring ook weer klaar'. Dan begint vaak het gewone programma weer. Er wordt in deze kringen vaak slecht naar elkaar geluisterd omdat veel kinderen de noodzaak daarvan niet zien. Het lijkt daardoor meer op een uitlaatklep. In 1985 worden ook de kerndoelen van het basisonderwijs geformuleerd. De kring wordt daar gek genoeg niet in genoemd, maar het domein spreken en luisteren begint wel meer vorm te krijgen.

Toen ik dit las verbaasde mij dat, omdat ik wel dacht dat de kring vroeger ook wel werd gebruikt. Er zijn immers heel veel oude liedjes en spelletjes die zich in een kring afspeelden. Dat er in de literatuur nog niet over werd gesproken verbaasde mij daarom toen ik het las. Dat het gesprek zo belangrijk is in Jenaplanonderwijs is voor mij ook een van de grootste redenen om over te stappen van het Daltononderwijs. Ik vind dat een kring echt iets kan toevoegen in je dagelijkse werk als stamgroepleider.

20 basisprincipes

Als je gaat kijken naar de 20 basisprincipes die zijn opgesteld in de jaren negentig door Kees Both en Kees Vreugdenhil zie je ook basisprincipes die je goed kunt leren door veel in de kring met kinderen te zitten en het gesprek aan te gaan.

Hieronder licht ik de belangrijkste toe die in mijn ogen veel te maken hebben waarom de kring voor mij zo'n belangrijk aspect is.

- Basisprincipe 1: Elk mens is uniek. Ook in de kring is dat duidelijk. Iedereen reageert anders in de kring en heeft daarbij een andere mening. Mooi om deze in een kring juist met elkaar te onderzoeken. Onmisbaar voor een goede sfeer in een groep. Zeker ook als ze met stamgroepen werkt en je dus ook verschillende leeftijden in je groep hebt zitten.
- Basisprincipe 3: Elk mens heeft voor het ontwikkelen van een eigen identiteit persoonlijke relaties nodig. Door met elkaar in de kring te praten leer je ook je eigen identiteit, maar ook die van de andere kinderen. Meninge die gezegd worden door andere kinderen in de kring kunnen jou weer helpen voor het ontwikkelen van je eigen identiteit.
- Basisprincipe 4: Elk mens wordt steeds als totaal persoon erkend. Zoals eerder vertelt was het vroeger zo dat de leerkracht in het reguliere onderwijs altijd boven de groep moest staan. Door tegenwoordig in een kring te zitten vind ik dat je elk kind in je klas accepteert zoals hij of zij is. Iedereen zit op dezelfde hoogte en heeft de kans om iets te vertellen in de kring en zijn of haar mening te geven.
- Basisprincipe 11: De school is een relatief autonome, coöperatieve organisatie van betrokkenen. Door met kinderen veel in de kring te gaan zitten kun je vooral het coöperatieve aspect positief beïnvloeden. Kinderen voelen zich gehoord en zullen zelfs mee kunnen doen met het nemen van besluiten.
- Basisprincipe 15: In de school wordt het onderwijs vormgegeven door een ritmische afwisseling van de basisactiviteiten gesprek, werk, viering en spel. Gesprek is natuurlijk een open deur dat je daar aandacht aan kan besteden. Maar ook het vieren van iets of een spel kun je bij uitstek doen in de kring.

Dit waren voor mij de belangrijkste 5 basisprincipes waarom je als Jenaplanschool veel aandacht aan je kringen moet besteden. Er zijn ook wel wat andere basisprincipes die ook bij mij naar voren kwamen, maar dit vond ik persoonlijk de belangrijkste.

TIP

Alle basisprincipes lezen? Dat kun je doen in het boek *Jenaplan: school waar je leert samenleven* (blz.24 + 25)

Kernkwaliteiten

In 2008 heeft de Nederlandse Jenaplanvereniging kernkwaliteiten laten ontwikkelen naast de bestaande basisprincipes en kwaliteitscriteria. Deze kunnen verdeeld worden in 3 grote groepen met daaronder weer 12 kernkwaliteiten. Ik ga de belangrijkste toelichten welke vooral in mijn ogen belangrijk zijn tijdens de kring en eigenaarschap.

- **Relatie met zichzelf**

- 1.4 Kinderen leren te reflecteren op hun ontwikkeling en daarover met anderen in gesprek te gaan.**

- Als je ergens meezit of je weet niet hoe je iets kunt oplossen kun je tijdens een kringgesprek daar heel goed met andere kinderen over praten en deze kunnen je daarbij helpen. Een klassenvergadering is een uitstekend middel om dit daarvoor te gebruiken. Om dat te kunnen moet een kind zelf ook goed kunnen reflecteren op eigen gedrag.*

- **Relatie met de ander en het andere**

- 2.2 Kinderen leren samen te werken met andere kinderen, hulp te geven en te ontvangen en daarover te reflecteren.**

- Door samen met elkaar in de kring te gaan zitten kunnen kinderen elkaar helpen met kleine ongemakken in een groep. ‘Waarom heb ik steeds mijn werk niet af?’ kan mooi besproken worden in een klassenvergadering. Door goed naar elkaars gedrag te kijken kun je van elkaar leren. Door dit samen met de groep te reflecteren in een kring kan er een positieve bijdrage komen tijdens de blokuren bijvoorbeeld.*

- 2.3 Kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen en mee te beslissen over het harmonieus samenleven in de stamgroep en school, opdat iedereen tot zijn recht komt en welbevinden kan ervaren.**

- Verantwoordelijkheid nemen en meebeslissen kan je klassenklimaat een enorme ‘boost’ geven. Kinderen voelen zich betrokken bij de groep en zullen sneller bijdragen tot een goed klassenklimaat. Wat we precies gaan doen met ons klassenbudget kan een mooie manier zijn om kinderen te laten beslissen over de samenleving binnen de groep.*

- **Relatie van het kind op de wereld**

- 3.1 Kinderen leren dat wat ze doen ertoe doet en leren in levensechte situaties.**

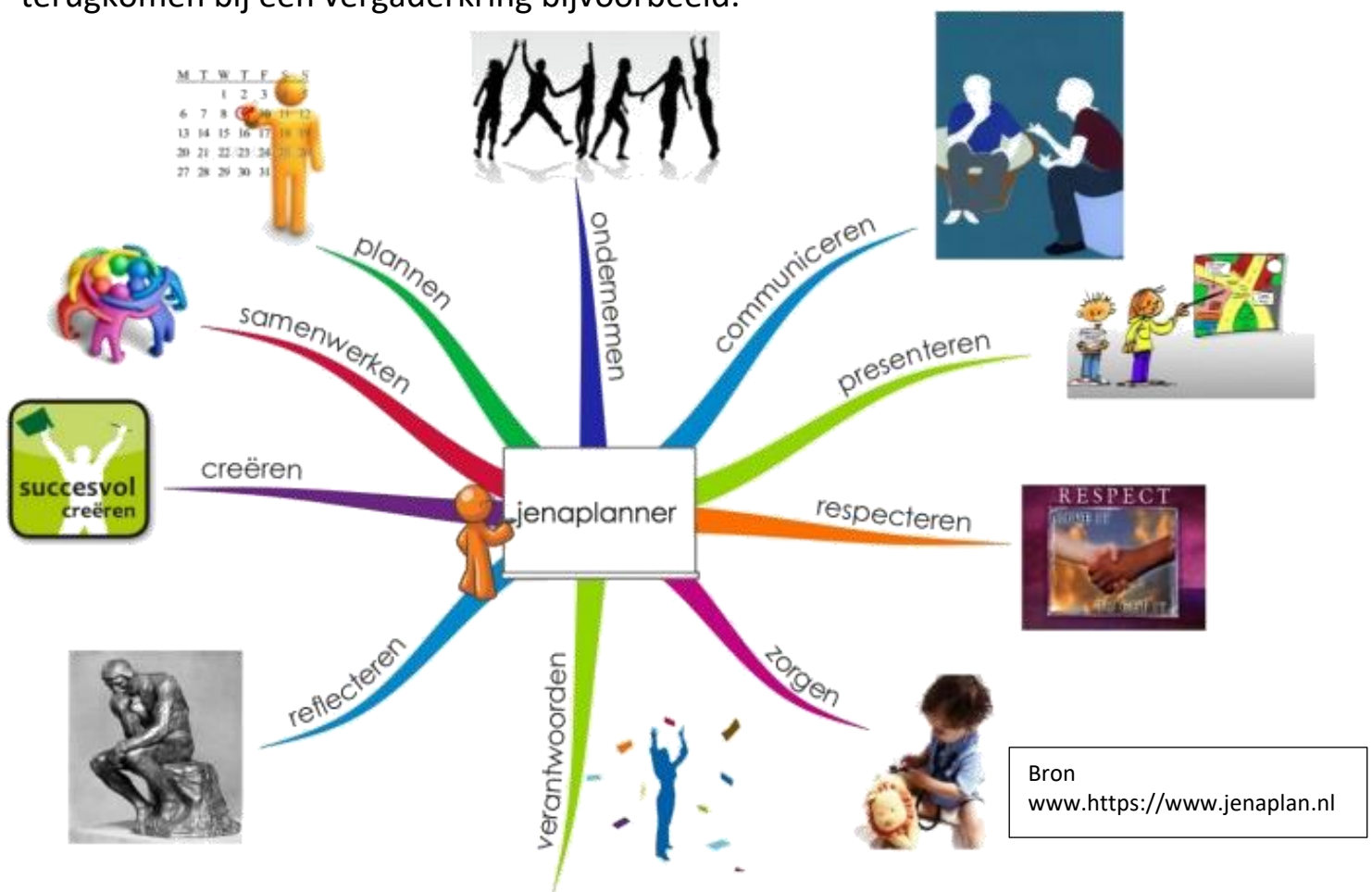
- Door al vroeg in aanraking te komen met eigenaarschap leren de kinderen dat ook zij ertoe doen in de groep. Ze kunnen op een kleinere schaal alvast oefenen wat ze later nodig hebben tijdens het echte leven. Ook daarbij leren dat wat misschien voor jou minder belangrijk lijkt voor een ander een enorme impact kan hebben gehad.*

3.2 Kinderen leren zorg te dragen voor de omgeving

We zijn met iedereen betrokken bij de omgeving om ons heen. De kring kan een mooie plek zijn waar we samen met elkaar die actie gaan maken voor het clubgebouw wat is afgebrand. Maar ook tijdens een klassenvergadering kun je het hebben over hoe slordig onze groep er wel niet uitziet. Op deze manier leren de kinderen zorg te dragen aan de omgeving.

Jenaplanessenties

De jenaplanessenties zijn de extra vaardigheden waar kinderen aan werken tijdens hun carrière op het jenaplan. Dit zijn er 10 die je bij je kring allemaal kunt laten terugkomen. Onder het plaatje heb ik een voorbeeld gezet hoe je ziet dat de 10 essenties weer terugkomen bij een vergaderkring bijvoorbeeld.

Al deze essenties kun je terugvinden tijdens het houden van een klassenvergadering. Door een goed plan samen te stellen hoe je geld kunt geven aan KIKA bv **ondernem** je een leuk idee. Je **commu**niceert met elkaar waar je op moet letten en je **presen**teert de leukste ideeën aan elkaar. Tijdens de presentaties luister je, want je hebt **respe**ct voor elkaar. Je draagt **zorg** dat de materialen die we gaan lenen weer goed terugkomen bij de eigenaar. Je bent daar **verantwo**rdelijk voor. Samen **creëren** we nog even een mooie poster waarbij we met goed **samen**werken tot een geweldig idee komen. Nadat we het idee hebben gedaan **reflecteren** we ten slotte nog met de hele klas!

Het doel van gesprekken in de kring:

Het is belangrijk om als stamgroepleider te weten waarom gesprek en kring zo belangrijk zijn in het Jenaplan. Daar wil ik in dit hoofdstuk verder op ingaan. Hoojmaaijers (1990) onderscheidt verschillende soorten kringen die ten doel hebben: Dit zijn de doelen voor korte termijn.

- **Kennis te verwerven**

In de traditionele opvattingen over het onderwijs praat men over twee partijen: wetters en niet-weters. De stamgroepleider is de wetter. De kinderen zijn de niet-weters. Maar tegenwoordig zijn er ook kinderen die tijdens een kring kunnen fungeren als een 'wetter'. Het kan dus zinvol zijn om een kring te gebruiken voor kenniswerving. De rol van de stamgroepleider is hierbij niet afwachtend, maar hij probeert de deelthema's zo goed mogelijk aan bod te laten komen.

- **Een mening te vormen**

Vroeger was onderwijs alleen bezig om onderwijs over te dragen, maar tegenwoordig is het belangrijk dat kinderen ook een eigen mening leren te geven. Discussie worden vooral boeiend als er een verschil van mening mogelijk kan zijn in de kring. Dit kun je ook bijvoorbeeld doen aan de hand van dilemma's. Kinderen leren op die manier een eigen mening te vormen, maar vooral deze te kunnen uiten in de kring naar andere kinderen toe. Mocht je hiermee aan de slag willen gaan kun je zeker eens kijken in het boek 'Dilemma's op dinsdag'. Bij mij in de klas is dat een grote hit!

- **Een besluit te nemen**

Dit is persoonlijk voor mij een belangrijk doel in de kring. Als je kijkt naar de termen van Mevrouw Freudenthal dan willen we graag een 'leef- en werkgemeenschap zijn' Daardoor kan een kring gebruikt worden om regels en afspraken met elkaar te maken en daar een besluit voor te maken. Kinderen moeten daarvoor wel eerst leren om goed met elkaar te overleggen en te beslissingen. Belangrijk voor dit soort onderwerpen is dat het in de belevingswereld van de kinderen ligt en daardoor meebeleefd kunnen worden.

TIP

Als je kinderen meer meningen wil laten vormen in de kring kun je dit boek 'Dilemma op dinsdag' heel goed gebruiken. Of kijk op de site 'dilemmaopdinsdag.nl'

Kringtypen en verschillende soorten vragen

Er zijn twee verschillende soorten kringen die je kunt afwisselen met elkaar. Je hebt de open kringen en de gebonden kringen. Bij een open kring staat nog niet vaak vast waarover gesproken gaat worden. Bij kringen die niet open zijn is vooraf en tijdens de kring al duidelijk geworden waar het over gaat. Ze worden ook wel themakringen genoemd. Als je voor het eerst wil beginnen met goede kringgesprekken is het meestal handig om te beginnen met de gebonden kringen. Doordat het onderwerp daarbij al vaststaat is het makkelijker om deze kring te doen slagen.

Voor het kiezen van een goed onderwerp voor zo'n kring is het belangrijk dat de kinderen zich goed kunnen inleven in het onderwerp. Dat er genoeg over bekend is om erover te praten en tenslotte dat het ook vragen en discussies gaat oproepen. Je kunt, mocht je eventueel geen thema's weten, beginnen met eens te kijken naar het jeugdjournaal. Ook in bijvoorbeeld de Donald Duck kun je informatie vinden waar je prima een kring mee kunt starten.

Je kunt kinderen leren om goede vragen aan elkaar te stellen. Dit kan aan de hand van de vlinder- en molvragen. Dit komt van de methode 'Kanjertaining', die ik gebruikte op mijn oude school, maar zeker ook handige tools bij de kring in het jenaplan.

Vlinders zijn beestjes die van tak tot tak vliegen. De vragen gaan daardoor niet echt de diepte in. Een molvraag is een vraag die dieper op het onderwerp ingaat. Door goede molvragen te stellen en dit ook aan kinderen te leren kun je goed de diepte ingaan over een bepaald onderwerp.

Ook het verschil tussen open vragen en gesloten vragen lijkt me handig dat kinderen dat weten. Bij gesloten vragen is er altijd maar 1 antwoord mogelijk, terwijl je bij de open vragen zelf de antwoorden moet gaan invullen. 'Vind je voetbal leuk?' is een gesloten vraag waar als antwoord alleen maar ja en nee gegeven kan worden. Maar met de open vraag 'Wat is je favoriete land en waarom?' kunnen al meer antwoorden gegeven worden. Ook fijn om dit als stamgroepleider steeds in je achterhoofd te houden!

Na het lezen van deze literatuur kreeg ik meteen de vraag bij mezelf: 'Weten mijn kinderen dit al wel'. Voor het onderzoek wat ik ga doen handig om dit ook mee te nemen. Het stellen van goede gerichte vragen!

TIP

Vlindervragen gaan van de tak tot tak terwijl een molvraag steeds dieper op het onderwerp ingaat.

Verschillende soorten kringen:

Observatiekring:

De observatiekring kun je gemakkelijk inzetten bij het begin van een themakring. Je kiest daarbij een voorwerp en laat deze in stilte de klas rondgaan. Elk kind zegt een woord of een zin waaraan hij denkt bij het onderwerp. Elk woord of zin moet iets anders zijn dan wat daarvoor is gezegd. Belangrijk is dat er geen goed of fout bij zit. Doel is om vooral te kijken wat er wordt waargenomen. Dit kun je ook weer doen door daarbij vragen aan elkaar te laten stellen. De observatiekring kan ook goed gebruikt worden om daarna het schrijven van een vrije tekst te doen. Het is een kring die ik zeker in het begin nog niet veel hebt toegepast, maar meer in mijn stamgroep wil gaan gebruiken. Ook dit moeten kinderen weer gaan leren. Dus verwacht niet meteen te hoge resultaten de eerste keer. Misschien kan ik ook een keer een kind een observatiekring laten doen.

De voorbereide kring (door kinderen zelf)

Dit is een kringtype waar ik, voordat ik dit meesterstuk ging schrijven, nog niet echt van had gehoord. Maar toen wij op een goede dag ineens op een andere Jenaplanschool waren heb ik daar hele mooie voorbeelden van gezien. Kinderen hadden daar een thema voorbereid (in dat geval geschiedenis) en hielden er een presentatie over. Wat mij vooral opviel was dat de kinderen allemaal erg goed aan het luisteren waren. Daarbij hadden ze een schriftje waarin ze vragen en opmerkingen opschreven. Ook de belangrijkste informatie werd opgeschreven. Dit had ik al wel eens gedaan met een televisiefragment, maar op deze manier had ik het niet eerder gezien.

Vergaderkringen

Dit was een kring die wij op onze school al wel deden. Kinderen kennen in mijn klas al het principe. Elke keer kiezen we een voorzitter, notulist en een tijdbewaker. De kinderen gaan van tevoren de klas rond om te vragen welke punten we gaan behandelen. Vervolgens gaat de voorzitter de kring leiden. Ik vond wel dat mijn klas hier nog stappen in moest maken. Het goed leren luisteren naar elkaar was daarbij lastig. Veel vragen aan elkaar waren alleen maar ja en nee vragen waardoor we niet echt verder kwamen. Dus tijdens het schrijven van dit meesterwerk ben ik hiermee aan de slag gegaan.

Tijdens de opleidingsdagen hebben we zelf ook een observatiekring gedaan. Dit was buiten met alleen maar een simpel takje. Omdat we op onze school erg bezig zijn met het schrijven van vrije teksten is het fijn om deze kring vaker te blijven doen. De voorbereide kring door kinderen heb ik na het lezen van dit stukje ook toegepast aan de hand van spelletjes. Kinderen vinden het enorm leuk om zelf een spel te mogen verzinnen en dit aan de klas te laten zien. Er zijn natuurlijk nog veel meer kringen, maar deze kringen wil ik meer in mijn klas inzetten.

Om met een goed kringgesprek te beginnen is het belangrijk dat de kinderen en stamgroepleider de voorwaarden en regels kennen voor een goede kring. Ad Boes benoemt ze in zijn boek 'Gesprekken in de kring'. Aan deze voorwaarden moet worden voldaan om een goede kring mogelijk te maken. Daarnaast is het belangrijk dat de kinderen de regels weten en dat deze ergens opgeschreven zijn.

Voorwaarden:

- *De groep beschikt over een aantal regels.* Deze regels kun je ook met de kinderen bespreken, maar later kom ik hier ook nog op terug.
- *De groep is in staat om makkelijk en snel in de kring te kunnen gaan zitten.* Bij ons op school hebben we al een vaste kringopstelling staan, maar mocht dat niet mogelijk zijn is het fijn dat kinderen snel leren om alles goed te zetten zodat daar niet veel tijd aan verloren gaat. Het is verstandig om dit ook echt in het begin van het jaar met je klas te oefenen dan.
- *De kring is rond, ovaal of half rond (hoefijzer).* Welke van deze vormen je maakt is niet zo belangrijk. Belangrijk is wel dat iedereen elkaar moet kunnen zien. Ook door deze vormen is het, vanwege de akoestiek, makkelijker om naar elkaar te luisteren. Een variant kan een hoefijzer zijn omdat er dan bijvoorbeeld een bord of kaart kan worden opgehangen.
- *Er staat niets in de kring.* Petersen zelf spreekt een voorkeur uit dat er niets in de kring staat. Tafels belemmeren het uitzicht. Bij een observatiekring kan er een uitzondering voor gelden als je het nodig hebt om het voorwerp op neer te zetten. Ook dan gekozen worden voor bijvoorbeeld een krukje.
- *Kinderen weten nauwkeurig hoe ze in de kring hun plaats moeten kiezen.* Belangrijke vraag is of kinderen bijvoorbeeld een vaste plek hebben. Een vaste plek kan kinderen zekerheid geven en een gevoel van vertrouwen. Ik denk dat het altijd fijn is om vaste plekken te hebben zodat mocht het eventueel niet gaan en je merkt te veel onrust in een kring je dan meteen de vaste plekken kunt gebruiken. Bij mij op school kiezen de kinderen de plek in de kring wat nogal eens voor veel onverstandige keuzes kan leiden. Vaak begin je dan ook al slecht met de kring, waardoor het lastiger is om een goed kringgesprek te krijgen.

Ik werk zelf op een school waar we een vaste kring hebben. Erg fijn zodat je snel in de kring kunt gaan zitten. Wel merk ik dat ik nadat ik dit heb gelezen mijn kring wat groter heb gemaakt zodat ik iedereen goed kan zien. Bij mij werk ik met vaste plekken en met flexibele plekken. Het is fijn om soms even naar je vaste plekken terug te gaan als je merkt dat de aandacht van de groep wat lager is.

‘Regels in de kring’ door Ad Boes (Gesprekken in de kring)

Ook de regels van de kring zijn belangrijk. Je zult merken als je deze goed opstelt (met of zonder je groep) dat je dan een goede start maakt. Mijn eigen voorkeur zal uitgaan om tijdens de gouden weken (de eerste weken van de school) de regels met de klas te maken. Deze daarna ergens ophangen en er regelmatig op terugkijken. Persoonlijk spreek ik liever van ‘zo zijn onze manieren’ dan echte regels. Sommige regels zijn inkoppertjes, maar misschien wel even goed om ze te benoemen.

De belangrijkste afspraak volgens Ad Boes is dat je wacht met spreken tot de ander is uitgesproken. Dit is een regel die mijn eigen groep lastig vindt. Door enthousiasme willen ze meteen reageren, waardoor ik dit ook zeker een belangrijke afspraak vindt. Daarbij wel de kanttekening dat jij als stamgroepleider goed moet nadenken of hetgeen wat de persoon vertelt zinvol is voor het gesprek waar het over gaat. Soms denkt iemand klaar te zijn met de kring, maar komt er toch een vervolg. Dit kun je voorkomen door de volgende beurt pas door te geven aan de laatst sprekende. Bij de onderbouwgroepen kan het werken om met een praatknuffel te gaan werken. Kinderen die de knuffel vasthouden mogen praten. Als ze klaar zijn geven ze deze aan de volgende persoon door. De volgende stap kan dan zijn dat kinderen die willen reageren dat op twee verschillende manieren kunnen doen. Met een uitgestoken vuist wil je iets zeggen over hetzelfde onderwerp en bij een open hand wil je graag iets zeggen over een nieuw onderwerp.

TIP

Vinden kinderen het lastig om niet door elkaar te praten? Je kunt de beurt door laten geven door de laatstsprekende. Bij de onderbouw kan een ‘praatknuffel’ helpen om de gesprekken te kanaliseren. Dit werd vroeger ook al gedaan bij de indianen aan de hand van een talking-stick !

Soms heb je in de groep kinderen zitten die passief meedoen tijdens de kring. Daar kunnen verschillende redenen voor zijn volgens Ad Boes. Het kan zijn dat een kind pas net in de groep zit en ervoor kiest om te wachten. Ook kan het zijn dat het onderwerp niet aanspreekt of dat hij geen ervaring, mening erover heeft. Het is als stamgroepleider wel belangrijk dat je goed blijft opletten welke kinderen bij geen enkele kring iets naar voren brengen. Dan is het de taak van de stamgroepleider om te zoeken naar de oorzaak. Je kunt dan denken aan verlegenheid, gespannen zijn of algehele interesse. Ook kan het zijn dat dit kind de kring als ‘bedreigend’ ziet. Een goed klassenklimaat is belangrijk voor de mooiste gesprekken.

Deze problemen kun je mooi met het kind bespreken tijdens de kindgesprekken, maar je kunt ook als regels toepassen dat eerst de kinderen aan de beurt komen die nog niet zich hebben gemeld. Ik heb ook wel eens een cursus gezien dat je dit actief liet zien aan de groep door een propje in het midden van de kring te gooien. Kinderen hadden maar 2/3 propjes dus moesten goed nadenken wanneer ze aan bod kwamen.

Taken van de gespreksleider

Ik heb hier bewust het woord gespreksleider genoemd. Het hoeft namelijk helemaal niet te zijn dat de leerkracht altijd de gespreksleider is. Ik merk in mijn klas dat de kinderen elkaar echt goed aan het corrigeren zijn als een kind een gespreksleider is zoals bijvoorbeeld bij ons gebeurt tijdens de boekenpitchen. Wel zul je, zeker in het begin, echt wel wat rollen die hieronder staan over moeten nemen omdat dat in het begin nog erg lastig is. Op den duur kan je deze taken meer bij de kinderen laten.

Volgens Ad Boes is het belangrijkste doel van de gespreksleider dat het over het onderwerp blijft gaan. Hij beschrijft zelfs 15 belangrijke taken die een gespreksleider hoort te hebben. Sommige heb ik samengevoegd, andere heb ik weggelaten die ik minder belangrijk vond. Ik benoem hierbij de belangrijkste en geef ook aan of dit juist voor de gespreksleider is of voor de stamgroepleider die ook bij het gesprek aanwezig is. Sommige punten kun je in de basisschool nog niet helemaal van de kinderen verwachten. Dan zul je dus als stamgroepleider hierbij moeten helpen.

- **De gespreksleider zorgt ervoor dat iedereen bij het gespreksthema blijven.**

Ik denk dat dit ook zeker een taak is van de stamgroepleider die altijd bij het gesprek erbij zit om dit te blijven doen. Je kunt altijd wel een klein beetje van het pad afgaan, maar ergens moet je ook weer terugkomen.

- **De gespreksleider ziet erop dat de sfeer in de groep voor iedereen stimulerend is.**

Als stamgroepleider is het belangrijk dat je non-verbaal signalen kunt geven aan kinderen die misschien minder betrokken zijn. Ook vind ik dat de stamgroepleider de kinderen een waarschuwing/consequenties geeft als deze vervelend gedrag laten zien. Dit zal ik nooit door kinderen zelf laten doen.

- **De gespreksleider vraagt door als iets kennelijk niet begrepen wordt.**

Dit moeten kinderen kunnen als ze echt geoefend hebben met het leiden van een kring. In het begin hebben ze daar nog wel even hulp bij nodig. Wel kun je met je kinderen afspreken dat antwoorden met alleen ja en nee niet voldoende zijn.

- **De gespreksleider geeft een samenvatting wat er net is gezegd.**

Belangrijk om als gespreksleider zelf af en toe een samenvatting te geven wat er precies is gezegd. Zo kun je onderwerpen in bijvoorbeeld een vergaderkring ook snel afsluiten. Na de samenvatting is het onderdeel afgelopen en kun je door naar het volgende onderwerp.

- De gespreksleider observeert regelmatig de hele groep om vast te stellen of het gesprek niet te lang duurt.

Je kunt hiervoor ook een tijdbewaker gebruiken in de kring. Die kan, samen met de stamgroepleider in het begin, doorgeven dat het tijd is voor een ander onderwerp. Kinderen die gesprekken leiden vinden het vaak lastig om daarbij ook nog op de tijd te letten.

Mocht je willen beginnen met meer eigenaarschap van de kinderen in de kring dan lijkt het me niet handig om meteen alles naar voren te halen. Aan de hand van de literatuur die ik hierover heb gelezen heb ik hieronder een Goed – Beter- Best gemaakt zoals ik het persoonlijk zie. Daarbij heb ik onderscheid gemaakt tussen de rollen van de stamgroepleider en de gespreksleider (een kind in dit geval)

Goed-Beter-Best Eigenaarschap in de kring

Goed

Eerste stap naar meer eigenaarschap in de kring.

Gespreksleider:

Jij gaat de gesprekken leiden door de kinderen de beurt te geven. Je let erop dat kinderen bij het gesprek blijven en benoemt het thema af en toe. Een ander kind houdt de tijd in de gaten houden en eventueel kan iemand anders nog wat notuleren. Aan het einde krijg je tips/tops van de groep.

Stamgroepleider:

Zelf ben jij verantwoordelijk voor waarschuwing/consequenties die nodig zijn mochten kinderen de kring verstoren. Ook (non) verbaal probeer je iedereen erbij te betrekken. Je helpt de gespreksleider als hij of zij er niet helemaal uitkomt.

Beter

Vervolgstap naar meer eigenaarschap in de kring.

Gespreksleider:

Kinderen geven zelf de beurt door, maar jij probeert als gespreksleider ook kinderen aan het woord te laten komen die geen vinger omhoog hebben. Je vat samen wat de kinderen hebben gezegd en spreekt kinderen aan hoe ze zich in de kring gedragen. Je houdt daarbij zelf de tijd in de gaten. Het notuleren wordt nog steeds door iemand anders gedaan. Ook tips/tops aan geven we je aan het einde. Maar jij benoemt ook hoe je het vond gaan in de kring.

Stamgroepleider:

Kinderen die teveel worden gewaarschuwd door de gespreksleider spreek jij aan en eventueel geef je een waarschuwing/consequentie.

Best

Misschien wel een stap waar je nooit helemaal gaat komen, maar wel belangrijk om na te denken waar je naar toe wil.

Gespreksleider:

Je weet nu precies waar het onderwerp over zal gaan en begint met een introductie over het onderwerp. Je laat kinderen samen de beurten doorgeven en vat regelmatig samen wat er is gezegd. Kinderen zijn zo gewend aan een kring dat je eventueel geen beurten meer hoeft te geven omdat het automatisch gaat. Kinderen die van het onderwerp afwijken corrigeer je. Samen met de klas evalueer je de kring en benoem je punten waar de volgende keer opgelet kan worden. Iedereen kan gespreksleider worden omdat de regels in de klas helemaal duidelijk zijn.

Stamgroepleider:

Als het goed is hoef je bijna niks te doen, maar waarschuwingen/consequenties blijven door jou gegeven worden. Kinderen die vaak opvallen nodig je uit voor een gesprek.

Problemen in de kring

Natuurlijk zal het mooi zijn als je hier zo min mogelijk mee te maken krijgt, maar het is wel goed om hierover goed te blijven nadenken. Stamgroepleiders die zeggen dat er nooit problemen in de kringen zijn die zijn hoogstwaarschijnlijk aan het liegen. Te vaak wordt gezegd dat dat ene kind nou eenmaal niet normaal in de kring kan gaan zitten. Ik spreek liever ook niet van lastige kinderen, maar meer van lastig gedrag. Maar wat kun je zelf als stamgroepleider eerst doen? Het tweede deel gaat als het toch niet lukt, wat dan?

Voordat je gaat kijken naar de kring zelf zijn er natuurlijk al een paar vragen die je je moet afvragen of die in je klas aan de orde zijn.

Ad Boes noemt in zijn boek 4 belangrijke vragen.

- 1) Zijn de kinderen in elkaar geïnteresseerd?
- 2) Zijn de kinderen ten opzichte van elkaar verdraagzaam?
- 3) Wordt de stamgroepleider als persoon geaccepteerd?
- 4) Accepteert de stamgroepleider alle kinderen?

Als ik naar mijn eigen klas kijk vind ik de eerste vraag een belangrijke. Ik merk dat kinderen sneller willen luisteren naar vriend of vriendin dan het kind wat verder weg van hem staat. Ik vind het belangrijk als stamgroepleider dat ze goed naar elkaar luisteren. Wij doen als school zelf aan groepsgeluk, een sociaal emotionele methode waar kinderen ook echt gesprekken met elkaar als groep moeten hebben. Daar merk ik wel uit dat er verdraagzaam is. Als de kinderen niet luisteren komt dat dus vooral omdat ze het onderwerp/spreker niet boeiend vinden. Punt 3 en 4 herken in helemaal niet. Kinderen zien mij als de stamgroepleider en voor mij zijn alle kinderen even belangrijk.

Verdraagzaamheid tussen kinderen (maar ook daarbuiten) is niet vanzelfsprekend. Iemand die in de kring steeds over hetzelfde aan het praten is of steeds zegt dat hij het niet heeft gehoord scoort over het algemeen geen hoge punten bij de groep. Belangrijk is dat kinderen leren dat het waard is om naar iemand te luisteren. Ik benoem meestal dat iemand zijn of haar vinger opsteekt iets met je wil delen. Iets wat heel kostbaar voor die persoon kan zijn.

Non verbaal en verbaal kunnen kinderen in de bovenbouw snel reageren op elkaar. Dan is het volgens Ad Boes belangrijk dat je krachtig corrigeert en daar ben ik het helemaal mee eens. Kinderen in mijn klas die moeite hebben met het zoeken naar de juiste woorden moeten daar de kans voor krijgen. Zulke kinderen krijgen in mijn klas juist extra complimenten. De kring moet voor iedereen veilig zijn om daar te delen wat je wil. Acceptatie van mij als stamgroepleider lijkt er in mijn groep absoluut te zijn. Wat anders ligt dat als er iemand anders voor mijn groep staat. Dan zie je echt een verandering in het gedrag. Dit is niet naar elkaar, maar vooral naar de stamgroepleider. Zeker als je in een groep niet consequent bent merk je dat een kring lastiger gaat worden om die goed te leiden. Dit geldt overigens niet alleen maar voor de kring.

Toch kan het zijn dat de sfeer in je groep goed is. Maar dat je toch merkt dat gesprekken in de kring niet worden gehouden zoals je graag wil. Ad Boes geeft in zijn boek (gesprekken in de kring) daar een paar mooie voorwaarden van.

Kinderen luisteren niet naar elkaar:

Hiervoor kunnen verschillende oorzaken zijn. De belangrijkste is de pedagogische echo. Een stamgroepleider herhaalt de hele tijd dat wat er gezegd wordt. Als een kind iets niet gehoord heeft zegt de stamgroepleider het antwoord. Daardoor zul je merken dat kinderen minder naar elkaar luisteren. In mijn klas geldt 'weet niet-geld niet'. Dit is een methode die ik heb geleerd toen ik de 'Teach like a champion-cursus' deed. Als je 'weet niet' in mijn groep zegt weet je dat ik later bij je terug ga komen om het nog een keer te vragen. Je wordt daardoor verplicht om goed op te letten.

Het kan echter ook zijn dat degene die praat gewoon te zacht praat. Je taak als stamgroepleider is dan om een kind erop te wijzen dat het duidelijker moet praten. Er kan natuurlijk ook een concurrentie zijn in je groep. Kinderen luisteren niet naar elkaar want hij of zij is nu aan het woord. Mocht dat het geval zijn dan is het belangrijk om daar aan de hand van een goed gesprek met elkaar achter te komen. Zeker een issue die je in bovenbouwgroepen snel tegen kunt komen.

Steeds dezelfde kinderen praten:

Ik wil dit inzichtelijk maken met het blad wat ik heb gemaakt. Soms weten kinderen niet hoe vaak ze storend in de kring bezig zijn. Het mooiste zal zijn als de andere kinderen ook niet reageren op die persoon, maar juist dat is in mijn klas erg lastig. Ik merk dat kinderen die storen in de kring meteen de aandacht krijgen. Hoe ik dat zelf moet oplossen weet ik nu ook nog niet helemaal. Ik blijf het de hele tijd benoemen, maar vaak zonder resultaat. Als steeds dezelfde kinderen praten kan het ook zijn dat de vragen/antwoorden te moeilijk zijn voor sommige kinderen. Kinderen die ik niet zo veel in de kring vertellen wil ik graag onder 4 ogen (nooit in de kring zelf) even spreken om te kijken waar het aan ligt. Ik moedig deze kinderen aan om ook iets te zeggen.

De kinderen zijn 'kring-moe'

Zeker aan het einde van groep 8 merk ik dit steeds sneller. 'Gaan we alweer in de kring?' 'Wat is er nou weer fout gegaan?' Het is daarom ook belangrijk om ook voor leuke dingen in de kring te gaan zitten. Ook daarbij zelf nadenken of een kring niet te lang is en daarin handige keuzes maken. Nadat ik een lange kring heb gehad die erg interessant was over bv slavernij zorg ik ervoor dat de kring daarna korter is. Als stamgroepleider heb je daar zelf de regie over en ook vind ik dat de kinderen in je klas daar een aandeel in hebben. Het kan fijn zijn om, nadat je in een kring hebt gezeten, een kort spelletje te doen om weer even de boog te ontspannen. Sommige kinderen hebben dat echt nodig.

Eigenaarschap aan de hand van vergaderkringen:

Als je gaat zoeken naar het woord eigenaarschap dan zul je zien dat het woord niet in het grote van Dale woordenboek online is terug te vinden. Dit is natuurlijk gek omdat het de laatste jaren een enorme impact heeft gemaakt in alle scholen. Ik kwam voor het eerst zelf in aanraking met dit woord toen het bij de nieuwe pijlers van Dalton, de school waar ik hiervoor werkte, erbij kwam te staan. Uiteindelijk heeft hij de officiële 5 niet gered, maar lange tijd is het de zesde pijler geweest die belangrijk was voor goed Daltononderwijs.

Geen resultaat voor 'eigenaarschap'

Het woord is verkeerd gespeld of het staat niet in het gratis woordenboek.

[Wil je meer woorden en mogelijkheden? Neem een abonnement.](#)

Klassenvergadering:

Klassenvergaderingen zijn niet nieuw. In Freinetscholen, verspreid over de hele wereld, wordt deze al toegepast sinds vorige eeuw. Door het houden van klassenvergaderingen zegt Jeroen Goedknegt van Mee eens! dat je de kinderen serieus neemt. Kinderen zijn verantwoordelijk voor wat er in de klas aan de hand is. Kinderen leren elkaar positieve feedback te geven. Er wordt overleg gevoerd over plannen. Kinderen beschikken over een kleine klassenkas waar ze met elkaar uit moeten komen wat ze ervoor uit willen geven.

De eerste keer dat ik in aanraking kwam met een klassenvergadering (bij mijn duo-collega) was ik erg verbaasd wat de kinderen allemaal zelf al deden. Er was een voorzitter, notulist en er werd goed actief meegedaan. Wel miste ik zelf nog net iets meer duidelijkheid in de vergadering. De notulen werd op een blaadje geschreven, maar er zat nog niet echt een doorgaande lijn in. Sommige punten werden door kinderen meteen van tafel geveegd omdat zij daar geen last van hadden. Mijn zaadje was geplant, maar ik had wel het idee dat er meer uit te halen was.

Burgerschap door klassenvergaderingen:

Tegenwoordig moeten alle scholen in Nederland aan burgerschap doen. Volgens Jeroen Bron (2006) gaat het bij burgerschap om drie kenmerken. Dit zijn democratie, participatie en identiteit. Binnen deze competenties zijn kennis, houding en vaardigheden geïntegreerd. Ik denk dat je binnen je klassenvergadering hier al heel goed gehoor aan kan geven. Daarom vindt het belangrijk dat in mijn meesterstuk wel deze competenties een plaats geven. Van hieruit krijg je ook meer eigenaarschap van de kinderen in de kring. Ik benoem ze kort, maar wil daarna vooral voorbeelden geven die bij een klassenvergadering kunnen horen.

- **Democratie:**

Kinderen worden opgeleid tot burgers die in staat zijn om op de juiste manier om te gaan met verschillende opvattingen en conflicten. Maar ook hierbij horen om goed naar elkaar te luisteren, je mening te kunnen uiten.

- **Participatie:**

Meedoen en meedenken in de klas. Verantwoordelijk zijn voor de omgeving en jezelf. Je leert hierbij ook wat de voor rol jij als kind hebt in het groepsproces en hoe we ervoor kunnen zorgen dat er oplossingsgericht gedacht gaat worden.

- **Identiteit**

Wie ben ik eigenlijk? Waar wil ik bij horen. Het vormen van een zelfbeeld is voor kinderen laten heel erg belangrijk.

Hoe kan dit er dan uitzien in een kring bijvoorbeeld? Hieronder heb ik situaties laten zien waarvoor een klassenvergadering handig kan zijn om deze competenties te leren bij de kinderen.

	Democratie	Participatie	Identiteit
Houding	'Ik wil graag de beurten bespreken bij het klimrek.'	'Wij willen graag een extra kingveld.'	Ik wil met de 'Uilen' overleggen over WC-gebruik.'
Vaardigheden	Een rol (voorzitter, notulist) vervullen binnen de klassenvergadering.	Meedenken aan een inzamelingsactie.	Het organiseren van een viering op school.
Kennis	Discussiëren en stemmen over een voorstel.	'Wij willen graag dat de boom blijft. Daar hebben we recht op !'	'Gaan we ook een zeehond adopteren?'

Voorbeelden hoe je de competenties naar voren laat komen bij je klassenvergadering. Er zijn natuurlijk nog meer vragen mogelijk bij elk onderwerp.

Eigenaarschap geld in Klassenvergadering:

Om kinderen zelf het geld te laten beheren bij een klassenvergadering leer je de kinderen om verantwoord met het geld om te gaan. Bij ons op school hebben ze ook in het begin van het jaar geld ontvangen. Samen besluiten ze wat ze met het geld willen gaan doen. Hierdoor leer je de kinderen na te denken over het gebruik van het geld. Doordat ze niet oneindig veel geld hebben zullen kinderen daarin verstandige keuzes moeten maken staat er te lezen in het boek 'Mee eens!'. Het gebruik van een penningmeester bij een klassenvergadering is een tip die ik bij mijn onderzoek verder ga meenemen. Daarbij gaan we voortaan ook de bonnetjes beter bewaren.

Pestgedrag bespreken in de vergaderkring.

In het artikel van Mee eens! van Jeroen Goedknegt en Jimke Nicolai wordt gesproken over pesten in een groep. Er staat in dit artikel dat praten over pesten een gevoelig onderwerp is. Klassenvergaderingen kun je dus heel mooi gebruiken voor het gebruiken van omgangsregels, respect etc. Hoe gaan we als klas nu met elkaar om? Wat betekent respect naar elkaar toe?

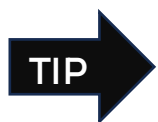
Bij pesten gaat het volgens een onderzoek uit Finland niet alleen maar over daders en slachtoffers, maar is het echt een groepsproces. Vooral in de groepen 5 en 6 blijkt het pesten aan de orde te zijn. Dit was voor mij nieuw. Ik had persoonlijk zelf gegokt op de groepen 7 en 8. In het artikel worden verschillende groepen genoemd. De pesters en de gepeste zijn duidelijk, maar ook zijn er kinderen die het slachtoffer verdedigen of de meelopers van de pesters. Daarbij zijn er ook kinderen die er niks mee te maken willen hebben. Handig om dit te weten als je tijdens een klassenvergadering, die door de kinderen, worden geleid hier rekening mee kan houden. In een ongelukkige groep wordt waarschijnlijk anders gereageerd als een gepeste of pester de kring probeert te begeleiden.

Op onze school doen we ook groepsgeeluk waar de kinderen zelf hun poppetje neerzetten in de kring. Door dit te doen kun je zien waar de groepjes in je klas zitten en daar heb je een gesprek over. Je mag dit echter alleen uitvoeren als je zelf die cursus hebt gevolgd. Op dit ogenblik zijn dat twee andere stamgroepleiders die dat hebben gedaan. Helaas is het er nog niet van gekomen om zelf die cursus te volgen, want het zal mooi zijn als we hier op onze school een doorgaande lijn in krijgen.

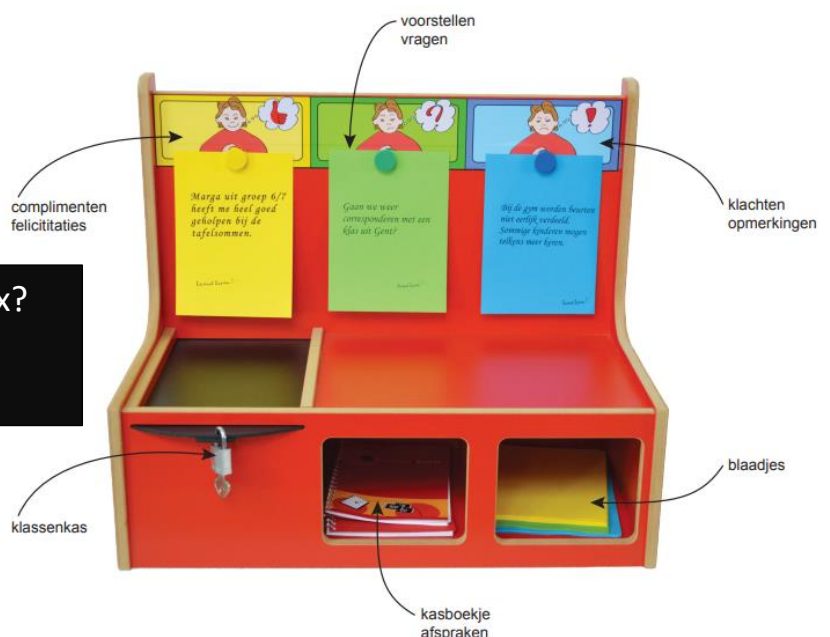

Klasse!box : Effectiever vergaderen

In het Freinetonderwijs hebben ze een Klasse!Box ontwikkeld. De Klasse!Box is een kist met daarin verschillende vakjes. Tijdens de klassenvergaderingen krijgt deze een centrale plaats in de kring. Met deze tool leer je kinderen om meer eigenaarschap te krijgen in een vergadering. Een korte uitleg kun je vinden op de volgende bladzijde.

Interesse voor Klasse! Box?
Deze is te bestellen bij
www.kennisinkracht.nl

Klasse!box : Korte uitleg

Er zitten verschillende vakjes in de Klasse!box. In het gele vakje komen complimenten en felicitaties voor een groep. In het groene vakje komen voorstellen en vragen en in het blauw vakje kunnen kinderen kritiek geven of een klacht uiten. In het onderste vakje kun je het geld bewaren en daarnaast bv het kasboekje. Het is nu nog niet de bedoeling om deze voor mijn groep te bestellen, maar het idee voor complimenten, vragen en kritiek kan ik later wel gebruiken als ik mijn eigen klassenvergadering wil verbeteren.

Verschillende rollen in een klassenvergadering:

In het artikel van Mee Eens staan verschillende rollen die je kunt gebruiken voor een klassenvergadering. Deze zijn straks handig om als kaartjes te gaan maken voor mijn eigen groep. In bijlage 3 verderop staan de kaartjes die ik hiervoor heb gemaakt. Ik denk dat het gebruik van rollen essentieel is om het eigenaarschap bij kinderen te vergroten.

De voorzitter:

Deze persoon is de gesprekspartner zoals eerder in de literatuur al aan de orde is gekomen. Hij of zij geeft beurten en let erop dat iedereen goed meedoet. Ook kan hij af en toe stiltes laten vallen om iedereen goed te laten nadenken.

De notulist:

De notulist noteert in het schriftje voorstellen. Ook afspraken die gemaakt worden schrijft deze persoon op. Aan het einde leest deze persoon voor wat er is opgeschreven.

De penningmeester:

De penningmeester houdt het kasboek bij. Hij beheert het geld let goed op of alle bonnetjes zijn ingeleverd. Hij telt zelf het geld. Het kan zijn dat deze persoon niet veel doet tijdens een vergadering, maar je kunt een vast agendapunt ervan maken. 'Hoeveel geld hebben we nog in de kas?' 'Wat is aan vervanging toe?' 'Waar zijn we voor aan het sparen?' De penningmeester heeft een adviserende rol en is niet degene die het beslist.

Deelnemers:

De rest van de klas is deelnemer. Deze denken mee over de stellingen en hebben respect voor elkaar. Deelnemers mogen absoluut niet door elkaar praten.

Vergaderpunten inleveren:

Kinderen leven zelf vergaderpunten in tijdens een vergadering. In het artikel van Mee Eens van Jeroen Goedknecht en Jimke Nicolai worden wel een paar interessante punten meegenomen die ik graag benoemd wil hebben. Zo kan je als stamgroepleider aandacht besteden hoe je kunt zorgen dat een vergaderpunt niet negatief opgesteld gaat worden. Door kinderen te leren om in oplossingen te denken i.p.v. te uiten wat slecht gaat helpt je om een beter vergaderpunt te krijgen. Een tweede punt is om kinderen juist te stimuleren te denken in ambities en dromen. Misschien is er wel veel meer mogelijk dan dat je in eerste instantie zult denken.

Formulier Samen Spreken

(Eerste keer ingevuld -januari 2024)

3 Samen spreken

Binnen Jenaplanscholen hebben kinderen een duidelijke stem. In de kring ontmoeten we elkaar om te spreken en naar elkaar te luisteren. Spreken heeft veel vormen. Hoe ouder kinderen worden hoe vaker ze de rol van gespreksleider op zich gaan nemen. Samen spreken: één van de basisactiviteiten van Jenaplan

Goed + + +		
1	Elke dag zorgen we voor een kringgesprek, meestal aan het begin van de dag.	+
2	We zorgen ervoor dat de kring mooi rond is want op die manier kan een ieder iedereen zien.	+/-
3	We geven kinderen de gelegenheid te vertellen over hun eigen leven, we zijn benieuwd maar wat ze beleefd hebben.	+
4	Ook kinderen bereiden kringen voor.	-
5	De stamgroepleider zorgt ervoor dat de kinderen duidelijk weten wat ervan hen verwacht wordt.	+
6	Voor sommige kringen zijn er wellicht informatiebladen waarop staat waar je aan moet denken en wat de afspraken zijn.	-
7	Het kan helpen om kinderen bij het voorbereiden van een kring een checklist te geven zodat ze niets vergeten.	-
8	Kinderen die iets presenteren in de groep moeten succes ervaren. Het is de taak van de stamgroepleider om daarvoor te zorgen.	nvt
9	De stamgroepleider zal soms kiezen voor vaste plaatsen en soms ook voor vrije plaatsen, afhankelijk van de situatie in de groep.	+
10	Ook let de stamgroepleider goed op welke kinderen steeds aan het woord zijn. De veelpraters worden afgeremd en de andere kinderen juist gestimuleerd.	+
11	Aan het eind van de kring wordt ook teruggeblikt: 'Hoe vonden jullie dat het ging?'.	+
12	Er worden afspraken gemaakt over de beurtverdeling.	-
13	Er wordt ook geoefend in groepsgesprekken.	-
14	Als het nodig is krijgen kinderen specifieke rollen om het gesprek beter te laten verlopen. Er is dan bijvoorbeeld een taakkapitein en een tijdwachter.	-
15	De stamgroepleider zorgt ervoor dat de gesprekken goed verlopen.	+

Beter + + + +		
16	In de groep is een vaste kring.	+
17	De zitplaatsen staan klaar, zodat de groep elk moment van de dag snel in de kring kan gaan zitten.	+
18	In het ritmisch weekplan worden vaste momenten opgenomen voor kringgesprekken.	+
19	De kringen zijn meestal door één of enkele kinderen voorbereid.	-
20	Ook de stamgroepleider bereidt regelmatig een kring voor.	+/-
21	Er zijn ook onvoorbereide kringen. Ieder die dat nodig vindt kan dat aangeven	+
22	Er worden regelmatig reflectie- en evaluatiekringen gehouden	+
23	In de kring is iedereen een gelijkwaardige gesprekspartner, ook de stamgroepleider.	+
24	Iedereen houdt zich aan de regels en de beurtverdeling vindt plaats zoals dat is afgesproken.	-
25	De stamgroep is gewend om veel verschillende soorten kringen te houden.	+/-
26	De kring is echt het begin- en eindpunt van werkperiodes; eerst samen plannen en een planning maken en aan het eind terugkijken of het gelukt is.	+
27	Naast de gesprekken in de kring zie je vaak kinderen met elkaar in gesprek.	+
28	Er wordt veel samengewerkt. Kinderen zoeken elkaar op om gebruik te maken van elkaars kwaliteiten	+/-

Best + + + + +		
29	In de stamgroep beginnen en eindigen we elk dagdeel in de kring, dat hoort bij het ritme van de dag.	+
30	Kringen hebben een heel verschillende lengte. Dat hangt af van de betrokkenheid.	+
31	In de kring gaat het verdelen van de beurten vanzelf. Ieder in de gaten wanneer je iets kunt zeggen in de kring. Heel natuurlijk.	+/-
32	Volgens een vast ritme vinden de verschillende kringen plaats.	+
33	Er is bijvoorbeeld elke donderdag een leeskring en één keer in de twee weken op vrijdag een filosofiekring.	-
34	Je merkt dat de kinderen goed luisteren, regelmatig wordt er een samenvatting gegeven van wat besproken is.	-
35	Vaak is dat ook de rol die de stamgroepleider heeft.	-
36	Door gebruik te maken van LSD (Luisteren, Samenvatten, Doorvragen) hebben de kringen echt diepgang.	+/-
37	Kinderen praten mee in de klassenvergadering van de eigen groep en ook in de leerlingenraad of het kinderparlement.	+
38	Kinderen worden ook uitgenodigd bij (een deel van) de gesprekken met de ouders.	+
39	In de rapportage wordt aan de kinderen gevraagd ook hun mening te geven over het leren en leven in de school en we willen graag dat ze ook meepraten over de eigen ontwikkeling als we samen met de ouders om tafel zitten.	+
40	We willen graag veel inbreng van kinderen.	+
41	We willen graag dat kinderen opkomen voor hun eigen belang, maar ook leren rekening te houden met het belang van anderen.	+

Als je naar de uitslag van het formulier kijkt valt het me enorm op dat veel punten die aangegeven worden bij het kopje 'beter' wij in mijn stamgroep al doen. Maar dat het lijkt alsof we de eerste stappen die je moet zetten voor een goede kring bent vergeten. Een mooie conclusie zodat ik nu weet waar ik mee aan de slag moet gaan. Ook is het duidelijk dat er nog wat regels en afspraken gemaakt moeten worden om het niveau van mijn kringen omhoog te krijgen.

ACTIEPLAN / INTERVENTIES

Via het formulier van Goed Beter Best, wat je kunt vinden in de map van onze opleiding, kun je heel mooi scoren waar je groep/school nu staat. Dit heb ik gedaan voor het onderdeel Samen Spreken. Bij mij kwamen daar de volgende punten uit die nog aandacht nodig hadden. Ik heb ze met blauw gearceerd in het formulier. Met deze in het achterhoofd te houden ben ik begonnen met mijn plannetje.

Ik heb de volgende punten geprobeerd om in drie grote onderdelen te onderscheiden. Van daaruit ben ik bezig geweest met het maken van een plannetje voor mijn eigen groep. De drie grote onderdelen waren voor mijn onderzoek zijn.

- 1) Regels en afspraken zijn onduidelijk in mijn groep
- 2) Kinderen moeten meer eigenaarschap krijgen in de kring
- 3) Kinderen zullen meer gespreksleider worden dan daarvoor

Hieronder ga ik de 3 punten onderling bespreken met daarbij ook de interventie die ik daarbij wil gaan doen.

Regels en afspraken zijn onduidelijk in mijn groep:

Ik merk dat ik tijdens de gouden weken bezig ben geweest met de regels, maar dat ik deze niet genoeg herhaal. Na het lezen van de literatuur heb ik ook een paar mooie maniertjes gezien die ik zeker wil gaan inzetten. Zo kan het fijn zijn om bijvoorbeeld de kinderen de beurten door te laten geven. Ook wil ik een blad maken waar onze afspraken op staan. Deze wil ik daarna ook aan de andere stamgroepen gaan geven zodat dit hopelijk een olievlek kan zijn die zich langzaam gaat uitbreiden.

Kinderen moeten meer eigenaarschap krijgen in de kring:

Tijdens het blokuur heb ik kaartjes in mijn klas die de kinderen helpen om tijdens het werk rustig aan het werk te gaan. Kinderen gaven aan dat ze dit erg prettig vonden om te gebruiken, dus zeker in het begin van de kringmomenten wil ik deze gaan inzetten.

Kinderen zullen meer gespreksleider worden dan daarvoor

Eerst wil ik graag dat de regels en afspraken duidelijk zijn in mijn kring. Dit onderdeel kan ik pas gaan gebruiken als de twee afspraken hiervoor pas staan. Als deze duidelijk zijn is dit een kleine stap die ik in mijn eigen stamgroep kan maken. De kinderen hebben hier al wel ervaring mee tijdens de klassenvergaderingen.

Kaartjes die ik gebruik voor blokuur zijn ook goed toe te passen tijdens gesprekken in de kring.

VERSLAG RESULTATEN CYLUS 1

Beginsituatie:

Ik heb dit jaar een groep 6/7/8 waar 21 kinderen inzitten. Het jaar daarvoor had ik een bewerkelijke groep 8 waarbij je kunt zien dat kinderen van groep 7 van vorig jaar dit gedrag zijn gaan kopiëren. Mijn groep staat bekend dat ze het lastig vinden als iemand anders voor de groep staat. Dat zie ik zelf al terugkomen als er bijvoorbeeld muziek of vormingslessen wordt gegeven door andere personen.

Als ik zelf voor de groep sta zie ik ander, vaak positief, gedrag.

Wel zie ik tijdens de kring veel kinderen uit de groepen 7 en 8 die graag de aandacht willen hebben. Over het algemeen zijn mijn kinderen uit groep 6 wat rustiger. Ik mis in mijn groep een sterke groep die de andere kinderen kan aanspreken op het gedrag. Iets wat er wel is in de parallelgroep. Veel kinderen uit mijn groep 7 gaan mee met het explosieve gedrag van mijn groep 8. Ik heb in mijn klas 3 tot 4 kinderen die gewoon echt moeite hebben om niet steeds aan het woord te zijn. Die bepalen soms echt de sfeer in de groep.

De ochtendkring gaat over het algemeen beter dan de middagkring. Tijdens de middagkring moet ik veel meer waarschuwen dan ik liever zal willen doen.

Mijn groep is gevoelig voor nieuwe regels en afspraken. Ook als ze daarin een taakje krijgen werkt dat positief. Tijdens het blokuur hebben ze vaak een verantwoordelijkheid waardoor er meer rust heerst tijdens het werken. Daar wil ik dus ook zeker op gaan inzetten. Ook tijdens een klassenvergadering zie ik dat de kinderen echt wel naar elkaar kunnen luisteren.

We zijn begonnen met het werken van flexplekken, maar na een tijd heb ik besloten om toch terug te gaan naar vaste plekken. Ze hebben het nodig. Daar zijn ze het ook wel mee eens. Tijdens de kring heb ik ook vaste plekken en ook flexplekken.

Regels en afspraken zijn onduidelijk in mijn groep:

Voordat ik natuurlijk naar mijn groep ga wijzen vind ik het belangrijk om te kijken wat ik kan doen als stamgroepleider. Ik ben van mening dat er geen vervelende kinderen in de klas zijn, wel vervelend gedrag. Maar de eerste stap om dat te veranderen ligt bij mij. Dus weten de kinderen wel precies wat de regels zijn in onze kring? Via de literatuur van het boek 'Gesprekken in de kring' vond ik een aantal afspraken en voorwaarde waar je kring aan moet voldoen. Samen met mijn groep heb ik deze 'dit zijn onze manieren' genoemd. Voor onze stamgroep waren het belangrijk dat de volgende dingen aan orde komen.

- **Je laat elkaar uitpraten**
- **Je luistert naar elkaar met een actieve houding**
- **Je helpt elkaar om je te blijven houden aan regels en afspraken**

Het gesprek verliep goed. Kinderen kwamen eigenlijk meteen met de punten die ik ook had aangegeven. Je zag dat ook veel kinderen baalden hoe het er soms aan toe ging in onze kring. Wel merkte ik dat de kinderen die nog niet zoveel durven te zeggen in de kring het lastig vonden (en het soms dus ook niet deden) om eigen meningen te geven. De drie hoofdpunten van het gesprek waren voor onze stamgroep:

- Je laat elkaar uitpraten
- Je doet actief mee met de kring (toont belangstelling)
- Je accepteert elkaar en geeft elkaar een kans om een mening/ verhaal te zeggen.

Ik heb, samen met de inbreng van de kinderen voor onze groep een poster gemaakt waar deze afspraken instaan. Dit zijn onze manieren en die accepteert je dus als je aan de kring meedoet. In mijn ogen moest ik dat eerst doen voordat ik meer eigenaarschap kon gaan vragen van de kinderen. Daarna heb ik de poster ook besproken met mijn groep.

Deze poster is ook te vinden in de bijlage.

Resultaten observatie kringgesprek:

Ik merkte dat in mijn klas veel dezelfde kinderen aan het woord zijn. Ook had ik voor het gebruiken van dit formulier dat veel kinderen gewoon door mijn kring aan het praten waren. Daardoor leek het me handig om een keer een observatie doen om dat inzichtelijk te maken. Dit heb ik gedaan aan de hand van een formulier dat ik heb gemaakt. Bij 5 kringen heb ik bijgehouden hoe de beurten in mijn klas werden verdeeld. Elke keer dat een kind aan het woord was heb ik een streepje gezet. Daarbij ook erbij gezet hoe lang we in de kring hebben gezeten. Voor mij kwamen er hele mooie conclusies uit waar ik weer mee aan de gang kon gaan. Hieronder zie je het formulier wat ik heb gebruikt. Uiteraard heb ik vanwege privacy de namen weggehaald.

Beurten bijhouden kring

	Soort kring: <i>Vertel</i> Datum: 15-3-24 Tijd kring (min): 15	Soort kring: <i>Vertel</i> Datum: 19-3-24 Tijd kring (min): 15	Soort kring: <i>Vergadering</i> Datum: 20-3-24 Tijd kring (min): 15	Soort kring: <i>opstart</i> Datum: 21-3-24 Tijd kring (min): 10	Soort kring: <i>Vergadering</i> Datum: 22-3-24 Tijd kring (min): 15	Totaal beurten Per kind (na 5 kringen)
N				Z	Z	0
N						3
S						6
S						2
R						1
N						4
Ir						0
L						0
S						1
R		Z	Z	Z		1 (3 dagen)
T	Z	Z	Z			0 (3 dagen)
Z						5
A						1
N						8
Ir						6
Y						6
F			Z	Z	Z	1 (1 dag)
M						3
E						0
L			Z	Z		3
C						4
Totaal kring	15	11	12	6	20	7
	4	2	6	3		

Kind heeft netjes op beurt gewacht

Kind heeft beurt zelf gepakt

Conclusie 1:

Het viel me op dat er maar een paar kinderen structureel door mijn kring praten. Dit getal had ik echt veel hoger verwacht. Maar wat daarbij ook weer opviel was dat de kinderen die veel erdoor aan het praten was ook regelmatig gewoon wel het goede voorbeeld gaven. Dus tijdens het gesprek wat ik met mijn klas heb gehouden over dit formulier heb ik dat ook aangegeven. Het zijn vaak kinderen die ook echt actief meedoen met de kring en juist dat was een mooie conclusie. Door achter het gedrag te gaan kijken aan de hand van dit formulier zag ik ook dat ze het regelmatig wel goed deden. Dat heb ik ook zeker tegen ze benoemd.

Conclusie 2:

Bij dit bekijken van dit formulier zag ik ook dat bepaalde kinderen bijna geen inbreng in de kring hebben. Dit zijn overigens wel de kinderen die ik regelmatig nog even apart vraag wat zij hebben gedaan. Deze kinderen hebben niet graag de aandacht in de klas en houden zich iets meer op de achtergrond. Bij 2 van deze kinderen uit groep 6 heb ik zelfs een aanbeveling in het portfolio gedaan dat ze eens iets presenteren in de groep. Dit hebben ze met trots gedaan tijdens onze thema-afsluiting.

Conclusie 3:

Mijn huidige groep 8 is altijd al een sterke groep geweest in de kring. Deze kinderen heb ik al 3 jaar in mijn stamgroep en zelfs in groep 6 hadden deze aardig wat inbreng in mijn kring. Het is dus ook niet logisch dat deze groep verreweg de meeste inbreng heeft in kringen. Zeker bij een klassenvergadering op 20 maart (3^e kolom) valt dat enorm op. In mijn groep 8 zitten ook de meeste kinderen die moeite hebben met uitgestelde aandacht in de kring.

Veel van de conclusies die ik eruit heb gehaald wist ik gelukkig al. Vooral dat de kinderen die veel mijn kring verstoren ook degene zijn die vaak op een goede manier aan de kring deelnemen is voor mij een echte eye-opener. Het zijn vaak korte opmerkingen die deze kinderen maken. Vaak omdat ze iets horen wat ze zelf ook hebben gedaan/gehad. Het zal voor elke stamgroepleider goed zijn om zo'n formulier zelf eens in te vullen. Ik denk dat je er heel wat uit kan halen!

Resultaten bespreken met mijn groep:

Mijn conclusies heb ik samen met mijn groep besproken tijdens een klassenvergadering op woensdag 27 maart. De kinderen die niet een bijdrage hadden geleverd aan de kringmomenten in de week van 15 maart heb ik apart even bij mij genomen. Eigenlijk iedereen gaf aan dat ze of niks in te brengen hadden of liever naar de kring luisteren. Zelfs 2 van mijn kinderen hebben daardoor besloten om tijdens de thema-afsluiting wat te vertellen aan de hele school. Dus dit was voor deze kinderen ook een mooi leermoment.

De kinderen die veel betrokken worden bij de kring zijn ook de kinderen die snel erdoor praten. Ook dat heb ik laten zien aan mijn groep en gevraagd wat we dus anders konden doen. Een paar kinderen opperden om dan de kaartjes te gaan gebruiken die we ook soms gebruiken tijdens het werken met een blokuur. Dat leek de rest een goed idee. Zeker bij een klassenvergadering was dat handig zeiden ze!

Je geeft de kinderen een taakje die ze extra goed in de gaten moeten houden. Uiteraard moeten ze zelf dan ook het goede voorbeeld geven. Samen met de klas heb ik, tijdens deze vergadering, de kaartjes erbij gepakt en gevraagd welke kaartjes we wel en niet konden gebruiken. De stiltekapitein en de taakpiraat werden meteen benoemd.

Na een tijdje kwam ook iemand op het idee om de tijdbewaker in te zetten, maar ook veel kinderen wisten ook te vertellen dat de kring niet altijd op hetzelfde moment klaar moest zijn. Maar met een klassenvergadering waren deze wel handig om te gebruiken. Vanuit deze opmerking heb ik kinderen mee laten denken welke rollen we dan nodig konden hebben voor een klassenvergadering. Voorzitter en notulist waren al bekend bij ze. Dus die werden ook meteen genoemd. Daar kwam nu ook dus de tijdbewaker bij. Via de literatuur van Mee Eens! had ik gelezen dat het ook voor kinderen fijn was om een penningmeester te hebben. Dus ook dat heb ik aan de kinderen gevraagd. Kinderen gaven aan dat ze het fijn vonden, maar ook de twijfel hadden of elke keer de penningmeester dan wel iets te doen had. Dit gingen we dus uitproberen in de volgende vergadering. Daarna heb ik ook gezegd dat de kaartjes alleen maar dienen om in het begin duidelijk te krijgen wat je rol is, maar dat het uiteindelijke doel is dat ze het ook zonder kaartjes kunnen. Zo werken onze kaartjes namelijk ook tijdens het blokuur. Met de klas hebben we nog besproken wat dan precies de taken zijn van de verschillende rollen die we nu hebben gecreëerd tijdens de vergadering. De punten zijn opgeschreven en van daaruit ben ik zelf aan de slag gegaan om de kaartjes te maken.

Tenslotte vonden ze de aanpak fijn die we de laatste weken hanteerden. Namelijk dat de kinderen zelf de beurten doorgeven aan elkaar. Zo weten kinderen ook precies wanneer ze aan de beurt zijn. Ook dat gaan we de komende weken verder onderzoeken. De vraag van de groep lag wel of het ook handig was tijdens een klassenvergadering omdat je dan als voorzitter misschien minder grip op de vergadering gaat krijgen. In de volgende cyclus gaan we dat oefenen en wil ik ook de notulen van de klassenvergadering aanpakken, want daar zit ook nog echt winst in te behalen.

Mijn droomkring :

Kinderen komen om 8.45 uur, na het lezen meteen in de kring zitten. Ik hoef niet te wachten op de kinderen want ze weten dat de kring belangrijk is. Iemand van de kinderen is de gespreksleider. Hij of zij heeft wat voorbereid in de kring of heeft iemand de opdracht gegeven om dat te doen. Dit kan een spelletje zijn, maar misschien ook iets wat hij of zij heeft gezien. Alle kinderen luisteren goed naar elkaar. Doordat ze de regels kennen hoef ik als stamgroepleider ook niet te waarschuwen. Ook alle kinderen weten wat we aan het doen zijn en zitten niet met buurman of buurvrouw te praten. Storend gedrag wordt door de groep opgelost. Alle kinderen kunnen een inbreng doen. Ze zijn niet bang om dat te doen want ze vertrouwen op zichzelf en de groep. Als iemand wat wil vertellen dan is daar ruimte voor, alle kinderen weten immers dat het belangrijk voor deze persoon kan zijn dat hij dit aan de klas vertelt. De beurten worden door de kinderen zelf overgegeven. Meninge die er niet toe doen of die kwetsend kunnen zijn laten we achterwege. Het heeft geen zin om deze te benoemen in de kring. Iedereen verlaat daarna de kring om meteen weer aan het werk te gaan. Kinderen kunnen niet wachten om weer in de kring te mogen!

Beschrijving bijstellen interventie

Zoals ik al eerder heb geschreven ben ik bezig geweest met deze 3 punten om mijn kring nog beter voor elkaar te krijgen.

Regels en afspraken zijn onduidelijk in mijn groep:

In cyclus 1 heb ik deze besproken met mijn klas. Ik heb de 5 belangrijkste regels die we als groep en stamgroepleider hebben op een poster gezet (zie bijlage 2)

Daarnaast heb ik aan de groep laten zien wie er veel aan het woord zijn in de kring en wie er juist niks zeggen. Ik vond dit erg belangrijk omdat ik merkte dat steeds dezelfde kinderen aan het woord waren.

De kinderen die geen inbreng hebben in de kring heb ik 1 op 1 met ze besproken.

Daaruit zijn ook weer individuele plannetjes ontstaan. Zo hebben 2 kinderen in deze tijd daardoor juist wel iets gepresenteerd tijdens de weekafsluiting.

De regels van mijn groep in de kring zijn nu duidelijk. Ze weten wat ik van ze vraag. Ook de consequentie als je je daar niet aan houdt zijn nu bekend bij ze.

Kinderen moeten meer eigenaarschap krijgen in de kring:

Aan de hand van een vergadering ben ik verder ingegaan op eigenaarschap van de klas. Ik heb uitgelegd waar ik graag heen wil gaan. Dat kinderen zelf zijn een gespreksleider (voorzitter) en kunnen dat zonder dat ik daarbij steeds als een soort 'politie-agent' moet waarschuwen om actief mee te doen. Kinderen gaven aan dat het fijn was om bepaalde rollen in de kring te krijgen zodat iedereen precies weet wat hij of zij kan gaan doen. In cyclus 2 ga ik de klassenvergadering aanpakken.

Daarbij ga ik de kaartjes in het begin gebruiken om kinderen bepaalde rollen te geven. Zoals ik in de literatuur heb gelezen is het handiger dat je als stamgroepleider de consequenties aangeeft en grenzen tijdens de kring. Dat gaat mijn taak dus worden!

Kinderen zullen meer gespreksleider worden dan daarvoor

Als de klassenvergadering duidelijker gaat worden is dit een vervolgstap die we kunnen maken. Soms mogen kinderen al tijdens een weekendkring de gespreksleider worden, maar ik hoop dat dit nog meer duidelijkheid gaat geven als ik de klassenvergadering ga aanpakken! Daar is dus mooi cyclus 2 voor!

Samenvattend ga ik dus het volgende doen in cyclus 2:

- Kaartjes introduceren bij de groep tijdens klassenvergadering
- Notulen meer van de kinderen maken
- Conclusie-gesprek houden met mijn groep. Wat vinden ze ervan dat ze meer eigenaarschap kunnen krijgen? Waar moeten ze zelf opletten. Waar moet de groep op gaan letten? Kortom, hoe kunnen we dit gaan uitbreiden?

VERSLAG RESULTATEN CYLUS 2

Kaartjes klassenvergadering introduceren:

Aan de hand van het gesprek wat we met de klas hebben gehouden wilden de kinderen graag kaartjes hebben zodat ze precies wisten wat er van de verschillende rollen werd verwacht. We zijn de verschillende rollen langsgegaan en hebben daar kort bij geschreven wat wij dachten dat de rollen waren. De bedoeling is dat we de eerste paar keren de kaartjes gaan gebruiken, maar op een gegeven ogenblik we ze niet meer nodig hebben omdat de rollen duidelijk zijn. Hieronder zie je hoe de kaartjes zijn geworden. Samen met mijn groep heb ik daar tijdens een startkring naar gekeken. Klopt het wat er staat? Moest er nog wat anders op. De bedoeling van mij was dat het helemaal vanuit de kinderen zelf kwam. Sommige jongens hadden nog wel wat opmerking dat de notulist een meisje was, maar ze snapten ook wel dat het niet alleen maar jongens konden zijn. Ook heeft de poster van 'onze manieren' een duidelijke plek gekregen in onze groep.

De kaartjes zijn ook in bijlage 3 en 4 te vinden. Daar kun je ze ook downloaden mocht je ze willen gebruiken.

Notulen Klassenvergadering aanpakken:

De notulen werd bij onze klassenvergadering altijd al opgeschreven, maar dat was nog met een best ouderwets formulier wat ik graag wilde veranderen. Dit formulier heb ik jaren geleden ook gekregen toen ik hier voor het eerst ging werken. Ik heb het formulier neergelegd in de kring. Daarna een moment in stilte kinderen laten bedenken wat er anders aan het formulier kon. Wat misten we nog op het formulier en wat vonden we al heel goed werken. Op de volgende bladzijde zie je het document wat we altijd gebruikten. We vulden het altijd digitaal in omdat het veel handiger was. De punten die uit deze vergadering kwamen heb ik laten opschrijven.

Klassenvergadering de Bonte Spechten	
Datum:	
Voorzitter:	Tijdbewaker:
Notulisten:	Penningmeester:
punten vergadering:	
Oplossing Cwied	
Terug blik vorige vergadering:	
Penningmeester	
Tips/tops voor de voorzitter:	
Tips:	
Tops:	
Tips/tops voor de klas:	
Tips:	
Tops:	
Afsluiting: doe tot de volgende keer!	
(Wie wordt de volgende voorzitter/notulisten, bedank iedereen voor de aandacht)	
Voorzitter	
Notulisten	
Penningmeester	

Punten klassenvergadering:

Hiernaast zie je het blad wat wij altijd gebruikten tijdens een klassenvergadering gebruiken. Met pen heb ik erbij gezet wat wij uiteindelijk als groep wilde veranderen. Dit heb ik gedaan nadat ik ook de verschillende rollen had besproken. Eerst heb ik mijn groep in stilte in tweetallen suggesties laten geven. Ik moet zeggen dat er veel punten werden gezegd die ik had wel had verwacht. Een mooie die ze zelf ook uitvonden was dat we de terugblik vorige vergadering eerst moesten doen voor we aan de nieuwe punten gingen beginnen. Hieronder zie je hoe hij eruit is gekomen. Kinderen hebben ook zelf geprobeerd om dingen aan te passen in ons document, maar dat bleek meer frustratie te geven dan dat het echt helpend was.

Hiernaast zie je de nieuwe notulen zoals hij is geworden. De kinderen wilde hem wat vrolijker hebben en de punten die erbij staan heb ik erbij gezet. Ook heb ik hem wat kindvriendelijker gemaakt. Daarvoor verschoof alles als je er wat probeerde in te schrijven. Dat is nu ook beter geworden waardoor hij makkelijker te gebruiken is. Hij is ook extra toegevoegd in de bijlagen (bijlage 5)

Klassenvergadering Bonte Spechten

Datum:

Voorzitter:		Notulist:	
Tijdbewaker:		Penningmeester:	
Terugblik vorige vergadering:			
Punten deze vergadering:			Afspraken (wie?)
1)			Penningmeester
2)			
3)			
4) Klassenbudget			
Tips / Tops voorzitter:			
Tips:		Tops:	
Tips / Tops groep:			
Tips:		Tops:	

Volgende vergadering:

Voorzitter:	Notulist:
Tijdbewaker:	Penningmeester:

Conclusiegesprek met mijn groep:

Nadat ik al een paar weken bezig ben geweest om mijn kring goed aan te pakken was het aan het einde van deze cyclus tijd voor een conclusiegesprek. Mijn kinderen hadden al vaker gezegd dat ze moe waren om in de kring te gaan. Dit was vaak omdat de kring een onsamenvattend geheel was. Iets wat ik me wel goed kan voorstellen. Nu waren de regels duidelijk. De kinderen gaven aan dat ze het fijn vonden om zelf de beurten door te geven. Zo wisten ze ook precies dat de ander klaar was met reageren. De vuist opsteken als je ergens op wilde reageren werkte voor de groep ook erg goed.

Doordat ik een paar kringen heb bijgehouden (zie bijlage 1) konden de kinderen zelf ook ontdekken wat ze precies aan het doen waren in de kring. Ik heb nu nog steeds een paar kinderen die het lastig vinden om niet meteen te reageren, maar het is in ieder geval echt veel rustiger in de kring dan daarvoor.

Ook tijdens de boekenpitchen is dit duidelijker te zien vonden de kinderen. Vooral het actief luisteren (dus echt goed meedoen) was voor veel kinderen een nieuwe manier om de kring te benaderen. Dingen die in onze kring worden besproken zijn nu ook belangrijker geworden.

Kinderen vinden het fijn om meer eigenaarschap te krijgen in de kring, of zoals ze het zelf noemen 'meer te kunnen doen in de kring'. Met ons nieuwe thema gaan kinderen ook wat presenteren in de kring over wat ze nu ontdekt hebben. Vaak durfden de kinderen dat niet en wilde ze er niet echt over vertellen. Bang voor vooral de reacties van sommige kinderen. Ik heb het gesprek afgesloten met een enorm groot compliment naar mijn klas en heb ze bedankt voor hun eerlijkheid.

Formulier Samen Spreken

(Tweede keer ingevuld -april 2024)

3 Samen spreken

Binnen Jenaplanscholen hebben kinderen een duidelijke stem. In de kring ontmoeten we elkaar om te spreken en naar elkaar te luisteren. Spreken heeft veel vormen. Hoe ouder kinderen worden hoe vaker ze de rol van gespreksleider op zich gaan nemen. Samen spreken: één van de basisactiviteiten van Jenaplan

Goed + + +		
1	Elke dag zorgen we voor een kringgesprek, meestal aan het begin van de dag.	+
2	We zorgen ervoor dat de kring mooi rond is want op die manier kan een ieder iedereen zien.	+
3	We geven kinderen de gelegenheid te vertellen over hun eigen leven, we zijn benieuwd maar wat ze beleefd hebben.	+
4	Ook kinderen bereiden kringen voor.	+/-
5	De stamgroepleider zorgt ervoor dat de kinderen duidelijk weten wat ervan hen verwacht wordt.	+
6	Voor sommige kringen zijn er wellicht informatiebladen waarop staat waar je aan moet denken en wat de afspraken zijn.	+/-
7	Het kan helpen om kinderen bij het voorbereiden van een kring een checklist te geven zodat ze niets vergeten.	+
8	Kinderen die iets presenteren in de groep moeten succes ervaren. Het is de taak van de stamgroepleider om daarvoor te zorgen.	nvt
9	De stamgroepleider zal soms kiezen voor vaste plaatsen en soms ook voor vrije plaatsen, afhankelijk van de situatie in de groep.	+
10	Ook let de stamgroepleider goed op welke kinderen steeds aan het woord zijn. De veelpraters worden afgeremd en de andere kinderen juist gestimuleerd.	+
11	Aan het eind van de kring wordt ook teruggeblikt: 'Hoe vonden jullie dat het ging?'.	+
12	Er worden afspraken gemaakt over de beurtverdeling.	+
13	Er wordt ook geoefend in groepsgesprekken.	+/-
14	Als het nodig is krijgen kinderen specifieke rollen om het gesprek beter te laten verlopen. Er is dan bijvoorbeeld een taakkapitein en een tijdwachter.	+
15	De stamgroepleider zorgt ervoor dat de gesprekken goed verlopen.	+

Beter + + + +		
16	In de groep is een vaste kring.	+
17	De zitplaatsen staan klaar, zodat de groep elk moment van de dag snel in de kring kan gaan zitten.	+
18	In het ritmisch weekplan worden vaste momenten opgenomen voor kringgesprekken.	+
19	De kringen zijn meestal door één of enkele kinderen voorbereid.	-
20	Ook de stamgroepleider bereidt regelmatig een kring voor.	+
21	Er zijn ook onvoorbereide kringen. Ieder die dat nodig vindt kan dat aangeven	+
22	Er worden regelmatig reflectie- en evaluatiekringen gehouden	+
23	In de kring is iedereen een gelijkwaardige gesprekspartner, ook de stamgroepleider.	+
24	Iedereen houdt zich aan de regels en de beurtverdeling vindt plaats zoals dat is afgesproken.	+/-
25	De stamgroep is gewend om veel verschillende soorten kringen te houden.	+/-
26	De kring is echt het begin- en eindpunt van werkperiodes; eerst samen plannen en een planning maken en aan het eind terugkijken of het gelukt is.	+
27	Naast de gesprekken in de kring zie je vaak kinderen met elkaar in gesprek.	+
28	Er wordt veel samengewerkt. Kinderen zoeken elkaar op om gebruik te maken van elkaars kwaliteiten	+/-

Best + + + + +		
29	In de stamgroep beginnen en eindigen we elk dagdeel in de kring, dat hoort bij het ritme van de dag.	+
30	Kringen hebben een heel verschillende lengte. Dat hangt af van de betrokkenheid.	+
31	In de kring gaat het verdelen van de beurten vanzelf. Ieder in de gaten wanneer je iets kunt zeggen in de kring. Heel natuurlijk.	+/-
32	Volgens een vast ritme vinden de verschillende kringen plaats.	+
33	Er is bijvoorbeeld elke donderdag een leeskring en één keer in de twee weken op vrijdag een filosofiekring.	-
34	Je merkt dat de kinderen goed luisteren, regelmatig wordt er een samenvatting gegeven van wat besproken is.	+/-
35	Vaak is dat ook de rol die de stamgroepleider heeft.	+/-
36	Door gebruik te maken van LSD (Luisteren, Samenvatten, Doorvragen) hebben de kringen echt diepgang.	+/-
37	Kinderen praten mee in de klassenvergadering van de eigen groep en ook in de leerlingenraad of het kinderparlement.	+
38	Kinderen worden ook uitgenodigd bij (een deel van) de gesprekken met de ouders.	+
39	In de rapportage wordt aan de kinderen gevraagd ook hun mening te geven over het leren en leven in de school en we willen graag dat ze ook meepraten over de eigen ontwikkeling als we samen met de ouders om tafel zitten.	+
40	We willen graag veel inbreng van kinderen.	+
41	We willen graag dat kinderen opkomen voor hun eigen belang, maar ook leren rekening te houden met het belang van anderen.	+

Wat is er enorm veel veranderd in mijn kring. Er zijn nog enorm veel stappen te maken en die gaan er zeker nog komen. Alles wat hierboven in blauw gekleurd staat zijn vervolgstappen die ik graag nog wil maken. De blauwe plusjes en minnetjes zijn punten die nu beter gaan in mijn groep. Je kunt dus zien dat er echt enorm veel stappen zijn gezet. Maar ik heb gemerkt dat voordat je daar mee kunt beginnen echt duidelijk moet hebben in je regels. Ik merk dat er veel meer rust in mijn kring is gekomen doordat ik deze op tafel heb gelegd en heb besproken met mijn klas. Ook de poster helpt daar zeker bij die we met elkaar hebben gemaakt. Door de literatuur te lezen heb ik ook nieuwe handvaten gekregen die me echt kunnen helpen bij de kring. Het is een proces wat we samen met alle Bonte Spechten hebben gedaan. Ik merk nu ook dat kinderen minder kring-moe zijn. Dat wat bij mij echt aan de hand was. De basis is gelegd. Nu deze consolideren en vasthouden !

CONSEQUENTIES

Nadat ik dit onderzoek heb afgerond is het tijd om mijn team en parallel collega in te lichten wat ik precies heb gedaan. Ik heb al in een eerder stadium vertelt wat ik aan het doen was. Tijdens een studiedag heb ik ongeveer 10 minuten gekregen om te vertellen wat ik precies deed. Daarbij werd ik ook al door stamgroepleiders benaderd dat ik er nog wat over kon vertellen als het onderzoek klaar was. Dus ik denk dat dit ook nog zal gaan gebeuren.

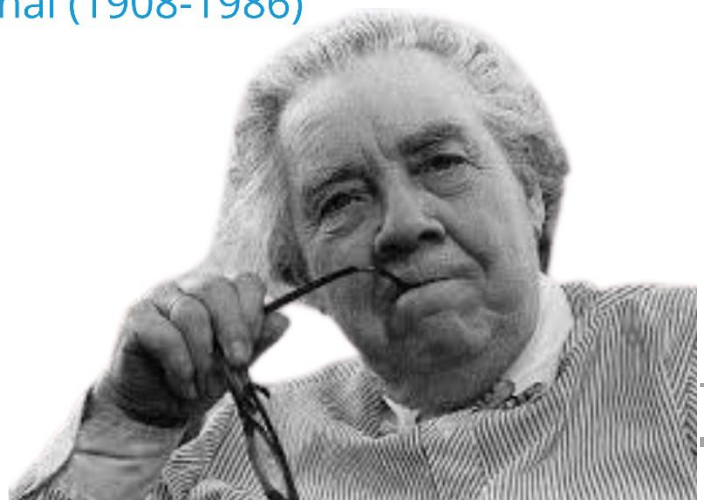
De bijlage die ik heb gemaakt geef ik ook door aan de Uilen (de andere bovenbouwgroep in onze school). Zo kunnen zij misschien dit ook gaan inzetten. Om meer eigenaarschap te krijgen moet je dus zorgen dat je echt eerst je regels goed hebt staan in de kring. Zodra je dat hebt gedaan dan kun je echt snel grote positieve veranderingen maken.

Ik ben zelf nog niet klaar met de kring, maar er zijn mooie beginstappen gezet. Ik heb ook al een idee wat ik verder nog wil gaan doen in de kring. Ik ga zeker onze andere stamgroepen daarbij betrekken. Uiteindelijk wil ik ook een keer kijken wat er nog mogelijk is in de middenbouw groepen. Het zal mooi zijn als er een doorgaande lijn in gaat komen. Zelfs bij de kleuters is eigenaarschap in een kring mogelijk heb ik gelezen in de literatuur. Dan wordt de kring echt het hart van onze school!

“De kring is het hart van de school. Het is een plek waar kinderen en volwassenen samen zijn, waar ze elkaar ontmoeten en waar ze zich verbonden voelen met de gemeenschap.”

Suus Freudenthal (1908-1986)

AANBEVELINGEN

Als je begint met eigenaarschap in de kring dan is het belangrijk dat je ook eerst duidelijk de regels goed hebt in je klas. Als je een onstabiele basis hebt dan kun je daar nog niet eens mee beginnen. De beginstappen zijn echt gemaakt in mijn groep en ik ben erg trots wat eruit is gekomen. Mocht je hiermee aan de gang willen gaan is het dus belangrijk dat je deze ook hebt staan. Mocht dit niet het geval zijn dan raad ik je zeker aan om de stappen die ik benoem zelf ook te doen om eerst je basis goed aan te pakken.

Als ik verder ga kijken wat ik nog wil gaan doen dan zal ik graag een vervolgstap maken met eigenaarschap in de kring. Het lijkt me mooi om kinderen nog meer eigen kringen te laten organiseren. Dit tijdens de blokperiode te laten voorbereiden en dan aan de hand van het thema ze zelf te laten organiseren. De andere kinderen zitten in de kring te luisteren en schrijven in een schriftje mee met vragen en opmerkingen. Doordat ik nu een stabiele basis heb gekregen in de kring kan ik ook met een gerust hart dit aan de kinderen overlaten. Een situatie die ik al een keer heb mogen zien op een andere Jenaplanschool en waar ik helemaal blij van werd.

Ik denk dat over een jaar je bij mij zult zien dat er nog meer eigenaarschap in de kring zit dan daarvoor. Ik ben al gewend om in Daltononderwijs de kinderen los te laten, maar nu doe je dat ook nog op een verantwoorde manier. Mijn tip is wel altijd: Zorg dat je regels en afspraken duidelijk staan. Samen met de groep kun je de daarna de sfeer bepalen in een kring. Nu geldt alleen nog om als stamgroepleider lef te tonen door dit eigenaarschap ook aan kinderen toe te vertrouwen!

Er zijn nog veel mooie stappen te bereiken in het eigenaarschap in de kring. Maar ik ben erg blij met hoe kinderen nu in mijn kring zitten. Ik wil de stappen hierboven echt gaan proberen in te zetten. Kinderen daarbij ook uitdagen om eens anders te presenteren dan bv alleen een PowerPoint. Kinderen kunnen zoveel van elkaar leren. Ik weet nog goed dat ik vorig jaar tijdens de boekenpitch iemand had die geen PowerPoint had gemaakt, maar een hele quiz op een bepaalde site. Daardoor leren de kinderen nog meer van elkaar en ik ook als stamgroepleider ook weer!

TIP

Als je meer informatie wil lezen over eigenaarschap in de groep dan is dit boek van Nele van Oosten 'Zelfsturing' een goed begin.

EVALUATIE EN REFLECTIE

Ik ben, zoals al eerder beschreven, tevreden met de resultaten die ik nu heb bereikt. Al denk ik wel dat ik misschien nog een stapje verder had kunnen zijn, maar ik merkte dat eerst de regels duidelijk moesten worden in mijn kring. Als ik dit opnieuw had gedaan had ik gezorgd dat de beginsituatie in mijn klas net wat anders was. Ik heb me daarin vergist hoe belangrijk het is om goed je basis neer te zetten. In het begin dacht ik, dat lukt me wel eventjes. Daar ben ik van teruggekomen.

Het product (de opbrengsten) vind ik wel enorm gegroeid. Er is veel meer rust in mijn klas gekomen tijdens de kringen. De enige kring die ik nu nog echt minder goed vind is de laatste kring. Kinderen zijn dan bezig met taakjes en als ze klaar zijn wachten ze in de kring tot ze klaar zijn. Mocht ik daar nog wat willen zeggen dan merk ik dat kinderen naar huis willen en er dus frustratie bij de kinderen is. Dit is nog wel een aandachtspunt waar ik aan wil gaan werken. Doordat mijn basis nu goed staat kan ik makkelijker daar weer de aandacht op leggen. Het meesterstuk zelf vind ik wel een zeer bijzonder geworden. Ik kon hier gelukkig mijn eigen stijl erin kwijt dus ik ben er erg tevreden mee.

Het proces is volgens mij op een goede manier gegaan. Ik heb genoten van de mooie gesprekken die ik heb mogen voeren met mijn klas. Kinderen zijn open geweest en hebben echt mij daarbij geholpen. De literatuur die ik erbij had gekregen/gevonden hebben me daar ook echt bij geholpen. Ik kan niet wachten om het boek van Nele van Oosten (zelfsturing) te gaan lezen. Dit boek ga ik mezelf cadeau doen zodat ik dit onderwerp in mijn groep echt eigen kan gaan maken.

Mijn literatuur is vooral gericht op goede regels en afspraken maken in de kring, maar ik denk dat daar nog ook echt winst in te behalen viel. Ik zie nu een groep bij mij die weten hoe de afspraken zijn in de kring. Daar ben ik trots op en ga ik nog jaren van genieten. De volgende stappen zijn al gezegd bij mijn aanbevelingen en ik kan niet wachten om daarmee te gaan beginnen!

BIJLAGE

Bijlage 1: Beurten bijhouden in de kring

Bijlage 2: Dit zijn onze manieren (Bonte Spechten)

Bijlage 3: Hulpkaartjes klassenvergadering (Bonte Spechten)

Bijlage 4: Hulpkaartjes klassenvergadering (Bonte Spechten)

Bijlage 5: Nieuwe Notulen Klassenvergadering de Bonte Spechten

	Kind heeft netjes op beurt gewacht	Kind heeft beurt zelf gepakt
Totaal kring	10	10

DIT ZIJN ONZE MANIEREN!

1

Wij laten
elkaar
uitpraten

2

Wij doen
actief
mee

3

Wij
accepteren
elkaar

4

Wij geven
elkaar de
ruimte

5

Wij zijn
verantwoordelijk

VOORZITTER

Taken voorzitter

- Kijkt vooraf of er punten zijn die deze vergadering moeten worden besproken.
- Opent en sluit de vergadering.
- Leid de vergadering
- Geeft (eventueel) beurtten
- Kan stiltes laten vallen om iedereen goed na te laten denken.
- Aan het einde van de vergadering krijgt de voorzitter tips en tops van de groep. Ook krijgt de groep een top!

TIJDBEWAKER

Taken tijdbewaker

- Houdt de tijd in de gaten
- Zorgt voor een klok/timer in de buurt
- Vertelt de groep als er te lang over een onderwerp wordt gepraat.

VOORZITTER

TIJDBEWAKER

NOTULIST

Taken notulist

- Noteert de datum
- Schrijft de acties en besluiten in de notulen op, met daarbij ook wie het gaat oppakken.
- Geeft een samenvatting wat er precies is opgeschreven aan het einde van de vergadering.
- Zorgt ervoor dat de notulen in teams komt te staan.

PENNINGMEESTER

Taken penningmeester

- Weet voor de vergadering hoeveel geld er in het klassenbudget zit.
- Is verantwoordelijk voor het kasboekje
- Zorgt ervoor dat de bonnetjes weer bij de stamgroepleider komen.
- Kan advies geven over aankopen die gedaan worden.

NOTULIST

PENNINGMEESTER

Klassenvergadering Bonte Spechten

Datum:

Voorzitter:		Notulist:	
Tijdbewaker:		Penningmeester:	
Terugblik vorige vergadering:			
Punten deze vergadering:		Afspraken (wie?)	
1)		Penningmeester	
2)			
3)			
4) Klassenbudget			
Tips / Tops voorzitter:			
Tips:		Tops:	
Tips / Tops groep:			
Tips:		Tops:	

Volgende vergadering:

Voorzitter:	Notulist:
Tijdbewaker:	Penningmeester:

LITERATUURLIJST

Boeken

- Boes, A (2005 tweede herziene druk)

Invoeringsprogramma Gesprekken in de kring: uitgegeven door NJPV

- Bors, G (2021) **Burger-zijn vraagt om een actief deel nemen** (uit Mensenkinderen van de NJPV)
- Goedknecht, J en Nicolai J (2014)

Mee eens! (De klassenvergadering als proeftuin voor burgerschap) (uitgegeven door Bureau voor Levend Leren)

- Harten van, A.M. (2008) **Samen in gesprek** (uit Mensenkinderen 112 van NJPV)
- Kroon, N en Nagtzaam, I en Wentzel M (2015)

Inspiratieboek voor de gelukkige klas.

- Petersen, P (1927) **Het kleine jenaplan** (Herziene druk). (J. Bos,vert)
Barendrecht: Stichting Uitgeverij
- M.Vaessen (2023) **Kringgesprek : Effectief voor primair en voortgezet onderwijs** (uitgegeven door IDEDIX)
- Velthausz, F en Winters, H (2014) **Jenaplan school waar je leert samenleven**
- Handleiding Kanjertraining (groep 6) (uitgegeven door Kanvas)